

BIBLIOTEKARZ

3/2012

SBP

STOWARZYSZENIE
BIBLIOTEKARZY
POLSKICH



Barbara Budyńska

Oferta Stowarzyszenia Bibliotekarzy
Polskich w opinii bibliotekarzy.
Omówienie raportu z badań

Piotr Kieżun

„Ranking bibliotek”,
czyli piętnaście pytań do samorządu

Zdzisław Gębołyś

Simon Verlag für Bibliothekswissen –
niemieckie wydawnictwo dla bibliotekarzy

Teresa Leśniak

Krośnieńska Biblioteka Publiczna
13 lat po reformie...

Oferta specjalna dla bibliotek!



„Magazyn Literacki KSIĄŻKI” i „Notes Wydawniczy” w prenumeracie najtaniej i najszybciej – tylko 200 zł!

Na łamach „Magazynu Literackiego KSIĄŻKI” ukazują się artykuły o charakterze przeglądowym, poradnikowym, odnotowujemy najciekawsze inicjatywy edytorskie. Pismo jest również cennym przewodnikiem po nowościach wydawniczych – co miesiąc recenzujemy kilkadziesiąt nowości z różnych dziedzin.



„Notes Wydawniczy” to miesięcznik bibliotekarzy, wydawców, księgarzy, hurtowników i wszystkich zainteresowanych rynkiem książki. W każdym numerze publikowane są felietony, a także rozmowy z ciekawymi ludźmi związanymi z książką oraz informacje o tym, co „czyta” świat.

Warunkiem otrzymania prenumerat obu czasopism w specjalnej cenie 200 zł jest przesłanie zamówienia na poniższym formularzu:

Zamawiam roczną prenumeratę miesięcznika „Magazyn Literacki KSIĄŻKI” oraz miesięcznika „Notes Wydawniczy” począwszy od numeru .../2012 w cenie 200 zł.

Nazwa firmy

Adres do faktury

Adres do wysyłki

Numer NIP

Upoważniam firmę Biblioteka Analiz Sp. z o.o., do wystawienia faktury bez mojego podpisu oraz do wprowadzenia moich danych osobowych na listę prenumeratów.

.....
podpis

Kontakt z wydawcą: Biblioteka Analiz Sp. z o.o., ul. Mazowiecka 6/8 pok. 416, 00-048 Warszawa, tel./faks (22) 827 93 50, e-mail: marketing@rynek-ksiazki.pl.

OD REDAKTORA

*Szanowni Państwo,
Drodzy Czytelnicy,*

Przedstawiamy numer 3 „Bibliotekarza”, w którym znajdują Państwo wiele interesujących materiałów dotyczących bibliotek dwóch ważnych sieci: publicznej i pedagogicznej, przygotowanych na podstawie różnych doświadczeń. Pierwszy artykuł stanowi omówienie raportu z badań nad ofertą SBP w zakresie licznych form doskonalenia zawodowego i szkoleń, propozycji wydawniczych (czasopism i książek) oraz strony internetowej. Badania przeprowadzono wśród bibliotekarzy bibliotek publicznych w trzech wybranych województwach i były one jednymi z trzech sondaży, realizowanymi w ramach *Strategii SBP* wśród bibliotekarzy reprezentujących różne zawodowe środowiska. Pełne raporty znajdują się na portalu: www.sbp.pl. Ich wyniki są ważne dla Stowarzyszenia z punktu widzenia prowadzonej działalności upowszechnieniowej i edukacyjnej, w tym profilu „Bibliotekarza” i prezentowanych w nim co miesiąc materiałów.

W dziale „Z bibliotek” przedstawiamy Krośnicką Bibliotekę Publiczną 13 lat po reformie samorządowej oraz Pedagogiczną Bibliotekę Wojewódzką w Gdańsku, która rozpoczęła 66 rok pracy na rzecz edukacji na Pomorzu. Obie biblioteki prezentują osoby kierujące ich pracami, dzięki czemu otrzymaliśmy wnikliwą analizę dokonań. Ich zasięg wydaje się być dobrym prognostykiem dla przyszłości biblioteki publicznej, dobrym punktem wyjścia dla biblioteki pedagogicznej, funkcjonującej obecnie w mało sprzyjających warunkach.

Artykuły uzupełnia „Ranking bibliotek” przeprowadzony jesienią 2011 r. przez dziennik „Rzeczpospolita” i Instytut Książki. Ciekawa lektura, tym bardziej, że biblioteki rzadko goszczą na łamach prasy centralnej, przybliżająca sam projekt oraz sposób jego realizacji.

Wspomnienie poświęcamy Stanisławowi Turkowi, wieloletniemu dyrektorowi WiMBP w Rzeszowie oraz członkowi Zarządu Głównego SBP. Aktywnie wspomagał prace naszej organizacji, służył zawsze dobrą radą i wiedzą zawodową.

Oprócz wymienionych artykułów w numerze znajdują się nasze stałe działy: „Sprawozdania i relacje”, „Przegląd piśmiennictwa”, „Prawo biblioteczne”, „Z życia SBP” oraz „W kilku słowach”.

Pragnę serdecznie podziękować wszystkim, którzy skierowali do mnie życzenia w związku z objęciem funkcji redaktora naczelnego „Bibliotekarza”. Szczególnie dziękuję Koleżankom i Kolegom, którzy nadsyłają teksty do opublikowania lub deklarują tematy artykułów do kolejnych numerów. Bez aktywnej współpracy ze środowiskiem bibliotekarskim nie będzie możliwy dalszy rozwój „Bibliotekarza”.

Pragnę Państwa poinformować o rozpoczęciu prac nad zmianą szaty graficznej „Bibliotekarza”. Stopniowo chcemy także wprowadzać nowe tematy i zagadnienia do miesięcznika.

Elżbieta Stefanowicz

Artykuły

Barbara Budyńska

Oferta Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w opinii bibliotekarzy. Omówienie raportu z badań¹

Jesienią 2010 r. Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich przeprowadziło badania ankietowe, w ramach projektu badawczego „Strategia SBP na lata 2010-2021”, współfinansowanego przez Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego. Sondaż miał na celu zbadanie

wykorzystania oferty Stowarzyszenia: różnych form doskonalenia zawodowego i szkoleń, propozycji wydawniczych – czasopism i publikacji zwartych oraz strony internetowej. Dążono także do poznania opinii respondentów na temat oferty SBP oraz oczekiwań i zapotrzebowania na nią.

Badania skierowano do bibliotekarzy ze wszystkich typów bibliotek publicznych w trzech wybranych województwach (w analizie określonych A, B, C). Respondentów wyróżniono ze względu na długość stażu pracy w bibliotekarstwie: zatrudnionych stosunkowo krótko (do 5 lat) i doświadczonych, długoletnich pracowników (20-25 lat stażu). Celem wyłonienia tych grup było ustalenie, czy postawy odnośnie oferty SBP różnicowane są

w zależności od stażu i doświadczenia zawodowego pracowników oraz środowiska w którym pracują.

Na szacowaną liczbę 1573 respondentów spełniających kryteria badawcze 710 osób odesłało wypełnione ankiety (statystycznie co drugi). Z województwa A otrzymano 375 ankiet (ok. 36% oczekiwanych), z B – 178 (61,8%), z C – 157 (65,4%).

Kwestionariusz ankiety skierowano do respondentów tradycyjną pocztą. Obejmował on 4 obszary:

- doskonalenie zawodowe (oprócz informacji o poziomie i profilu wykształcenia badani charakteryzowali miejsca pracy i zakres wykonywanych czynności, mówili o satysfakcji i obawach z nią związanych, a także roli SBP – ofercie kursów, szkoleń – w podnoszeniu umiejętności zawodowych i rozwoju ogólnym);
- czasopisma SBP – respondenci wskazywali ich znaczenie w podnoszeniu wiedzy, oceniali ofertę z punktu widzenia wykonywanej pracy;
- wydawnictwa książkowe (serie SBP i wydawnictwa pozaseryjne) – oceniali propozycje z perspektywy rozwoju zawodowego, a także wskazywali potrzeby zmian (w zakresie treści i formy);
- platforma SBP – oceniali dostęp, zakres informacji, formułowali propozycje uzupełnień i zmian.

Charakterystyka respondentów

Badana grupa była zróżnicowana pod względem cech społeczno-demograficznych. Adeptci zawodu ze stażem do 5 lat stanowili mniejszą zbiorowość (316 osób, tj. 44,5%) niż ich koledzy pracujący w zawodzie 20-25 lat (394; 55,5%). Starsi stażem to głównie pracownicy placówek małomiejskich i wiejskich (40,1% ogółu badanych; 72,3% kategorii), młodszy w podobnych proporcjach znajdowali się w środowiskach wiejskich (odpowiednio: 22,0%; 49,4%) i wielkomiejskich (22,5%; 50,6%). Respondentami były głównie kobiety, nieliczni mężczyźni pracowali w bibliotekach miejskich.

Zdecydowaną większość (441) stanowili bibliotekarze z placówek położonych w małych

miejsowościach (269 pochodziło z bibliotek usytuowanych w dużych ośrodkach), gdzie biblioteki zatrudniają 1-5 pracowników merytorycznych. Większość respondentów stanowili pracownicy filii, wypożyczalni, oddziału dla dzieci, czytelnicy, czy po prostu małej (jednoosobowej) biblioteki, często tytularni ich dyrektorzy. Rzadziej wśród ankietowanych byli pracownicy instytucji rozbudowanych organizacyjnie, o zróżnicowanych wewnętrznie strukturach wymagających różnych czynności zawodowych i funkcji. Informacja o takim zatrudnieniu jest bardzo ważna z punktu widzenia analizy mobilności zawodowej, uczestniczenia w różnych formach aktywności, np. konferencjach, wyjazdach studyjnych i innych przypisywanych częściej pracownikom biblioteki głównej, bibliotekarzom na stanowiskach kierowniczych, pełniącym określone funkcje, niż „szeregowym pracownikom”, co znajduje potwierdzenie w dalszej części rozważań.

Ważną informacją z punktu widzenia przedmiotu badań była przynależność respondentów do SBP. W poszczególnych środowiskach nie stanowili oni dużych grup, np. w najmniej liczonym województwie (C), był to co drugi badany w miastach (54,1%), co trzeci na wsi (32,1%). Przynależność do SBP uzależniona była od stażu pracy, legitymację członkowską mieli częściej „weterani bibliotekarstwa” niż ich młodszy koledzy. Uczestnictwo w Stowarzyszeniu determinowało udzielanie odpowiedzi na niektóre pytania. Respondenci mówili: „nie jestem członkiem SBP, nie będę się w tej kwestii wypowiadać”, co było oczywiście niezgodne z intencją badania, dążono bowiem do poznania opinii wszystkich respondentów niezależnie od przynależności stowarzyszeniowej.

Satysfakcja z pracy

Badani byli na ogół zadowoleni z wykonywanej pracy i pozytywnie do niej nastawieni. Świadczą o tym deklaracje w każdym badanym środowisku i każdej badanej grupie (deklaracje od 80,4% do 98%). Zdecydowanie rzadziej artykułowano niezadowolenie, bądź niezdecydowanie w ocenie. Dobre samopoczucie respondentów burzył dyskomfort z powodu niskich zarobków („Wyżyć się z tego nie da” – argumentowała jedna z respondentek, „Taka sytuacja

finansowa przyczynia się do degradacji zawodu”), braku możliwości awansu zawodowego, monotonii pracy („...gdyż polega na bezustannym siedzeniu i pracowaniu przed monitorem”), braku funduszy na rozwój palcówki, niskiego prestiżu zawodu. W dobrej ocenie przeszkadzały zatem zarówno braki związane z profesją („Praca mało rozwojowa”), jak i negatywne zjawiska zachodzące w samych bibliotekach (nieodfinansowanie, złe wyposażenie w sprzęt, mały zakup nowości).

Najwięcej satysfakcji z pracy przynosił respondentom kontakt z czytelnikiem, w różnym wieku (wskazania od 75% do 92,8%). Daje on poczucie sensu pracy, badani odczuwają natychmiastową gratyfikację czytelników: wdzięczność za pomoc w doborze książki, wyszukanie informacji („Najwięcej satysfakcji w mojej pracy daje mi uśmiech i zadowolenie czytelnika z obsługi” – mówi zadowolona bibliotekarka). Znacznie mniej zadowolonych wymienia jako powód satysfakcji kontakt z książkami, szczególnie nowościami wydawniczymi (od 9,8% do 31,9%) oraz możliwość rozwoju zawodowego i intelektualnego (od 3,5% do 13,7%). Inne przyczyny (np. różne cechy pracy: pasjonująca, ciekawa, różnorodna, spokojna, zgodna z wykształceniem, wykonywana w dobrej atmosferze, bezstresowa itp. oraz poszczególne czynności: zakup nowości, opracowanie książek, udostępnianie, opracowywanie bibliografii) mają niewiele wskazań.

Świadectwem zadowolenia z pracy jest deklaracja zamiaru pozostania w zawodzie. W każdym z badanych środowisk poziom akceptacji środowiska zawodowego jest bardzo wysoki (od 77,3% do 98,4%), nawet wśród młodych, którzy zwykle szukają dopiero swych karier zawodowych. Sygnały świadczące o wątpliwościach co do wyboru zawodu dają jego adepci w województwach: A – silniej zurbanizowanym, gdzie rynek pracy, mimo wszelkich utrudnień, stwarza im większą szansę wyboru i zmiany oraz C – z wyjątkowo trudną sytuacją społeczną (dużymi migracjami do innych rejonów kraju), z mniejszymi możliwościami poprawy bytu.

Kwalifikacje zawodowe

Respondenci to na ogół osoby przygotowane do wykonywania zawodu bibliotekarza, choć widoczne są różnice regionalne, między środowi-

skami miejskimi oraz wiejskimi i małomiejskimi, a także pokoleniowe. Lepiej przygotowani do pracy w bibliotekach są młodszy stażem (dominują osoby z tytułem magistra), a wśród nich młodzież wielkomiejska niż ich koledzy mieszkający na wsi. Np. w województwie A w środowisku wiejskim nie ma kwalifikacji bibliotekarskich co drugi adept zawodu (54,8%), w wielkomiejskim niecałe 40%. Starsi stażem częściej natomiast posiadają kwalifikacje bibliotekarskie (w zależności od środowiska od 76,6% do ponad 84,0%), ale z reguły na niższym niż młodszy poziomie, np. w woj. A 84,2% pracowników bibliotek miejskich z długim stażem pracy legitymuje się wykształceniem zawodowym, w tym porównywalne grupy (41,7%; 43,7%) na poziomie wyższym i średnim bibliotekarskim; spośród 76,6% wykwalifikowanych bibliotekarzy ze środowisk wiejskich i małych miast – 25,3% ma kwalifikacje wyższe, 53,7% na poziomie średnim. W dwóch pozostałych województwach zależności są podobne.

Respondenci bez formalnego przygotowania do uprawiania zawodu pracują głównie w środowiskach wiejskich i małomiejskich. Należący do młodszej kategorii wiekowej legitymują się w większości dyplomem ukończenia różnych kierunków na studiach wyższych (np. w A blisko 55% w środowiskach wiejskich i 40% w miejskich; w B odpowiednio 5,9%; 23,6% i C – 25,5%; 27,5%), ale często wśród nich są także osoby z kwalifikacjami na poziomie średnim, najczęściej ogólnym (w A 39,5% w miastach; 47,8% – na wsi).

Możliwości zdobywania kwalifikacji zawodowych, bądź ich uzupełniania zróżnicowane są regionalnie i środowiskowo. W ostatnich dwóch latach większą szansę na ich pozyskanie (uzupełnienie) mieli bibliotekarze z województwa A (ponad 50% młodych w miastach i 30% na wsi), gdzie dostęp do szkół bibliotekarskich, choćby z racji ich bliskości, stanowił mniejszą barierę niż dla bibliotekarzy w pozostałych dwóch województwach. Drugi poziom zróżnicowania to odrębności pokoleniowe: respondenci młodszy wiekiem i stażem na ogół zaczynają od zdobycia wykształcenia, później podejmują pracę zawodową (ok. 50-60% w środowiskach miejskich i 20-30% w środowiskach wiejskich), odwrotny kierunek drogi zawodowej charakterystyczny jest dla starszych wiekiem (uzupełniało wykształcenie po rozpoczęciu pracy 70-90% badanych, niezależnie od środowiska).

Doskonalenie zawodowe

Inne zależności odnotowano, kiedy respondentom zadano pytanie o doskonalenie zawodowe.

W ostatnich dwóch latach uczestniczyły w nich zdecydowana większość badanych niezależnie od środowiska, stażu pracy i organizatora doskonalenia (ok. 60-69% w woj. A, blisko 60-74% w B, 60-80% w C). Większe zainteresowanie doskonaleniem odnotowano wśród pracowników ze środowisk małomiasteczkich i wiejskich, mniejsze zainteresowanie nimi natomiast w dużych miastach (deklaracje te łączą się być może z ofertą skierowaną w ostatnim czasie do bibliotek w środowiskach gminnych – FRIS, IK). Częściej mówiły o uczestnictwie w nich osoby młodsze niż starsze, również częściej osoby piastujące w bibliotekach stanowiska kierownicze niż pozostali pracownicy. Chęć uczestnictwa w doskonaleniu zawodowym zgłaszali wszyscy niezależnie od środowiska, wieku i stażu – deklaracje między 80% a 90%. Zdecydowanie najlepiej ocenianą formą doskonalenia, w której dotychczas uczestniczyli badani są warsztaty (od 31,5% do 71,8%), mniej popularne są konferencje (31,5-61,8%), kursy doskonalące (22,5-58,8%). Inne, np. wyjazdy studyjne, staże krajowe wskazywane były rzadziej, imprezy zagraniczne to margines zgłoszonych form doskonalenia.

Pozytywne postawy wobec zdobywania kwalifikacji zawodowych, ich uzupełniania powinny wpływać na potrzeby respondentów w zakresie uczestnictwa w różnych formach doskonalenia, pozyskiwania i czytelnictwa literatury fachowej oraz piśmiennictwa zawodowego.

Oferta w zakresie doskonalenia

Oferta SBP w zakresie doskonalenia zawodowego, z której korzystali w ostatnim czasie respondenci wobec wielu propozycji np. FRIS, czy Instytutu Książki ma charakter uzupełniający. Świadczą o tym odsetki wskazujące na ich udział w różnych formach zorganizowanych przez Stowarzyszenie. Informacje o braku uczestnictwa są niestety na podobnym, wysokim poziomie, niewiele ponad 60% w woj. B w grupie młodych pracowników do ok. 98% w środowiskach wiejskich woj. A.

Niewiele osób skomentowało małą popularność form doskonalących SBP i brak uczestnictwa w nich. Najważniejszym utrudnieniem ich zdaniem jest bariera finansowa. Chcieliby, aby było więcej szkoleń (zwłaszcza bezpłatnych – „aby szkolenia były finansowane przez Urząd Miejski, urząd Gminy”), żeby była informacja o ofercie (bo nie dociera ona do badanych – „Oferta jest mało promowana wśród bibliotekarzy”, „Nie dociera oferta”), by skierowana była do wszystkich pracowników (w domyśle – nie tylko kierowników), by zawierała więcej „zagadnień praktycznych niezbędnych w pracy bibliotekarza” (np. z zakresu opracowania zbiorów – formalnego i rzeczowego), pracy bibliotekarza np. w sytuacjach stresowych, by dotyczyła problemów związanych z promocją biblioteki, marketingiem bibliotecznym, zagadnieniami z zakresu technik informatycznych; wykorzystania nowych sposobów komunikowania się (serwisy społecznościowe typu Facebook) w pracy bibliotek. Podkreślano brak kursów internetowych, e-learningowych, z zakresu digitalizacji, organizacji pracy (jak zostać menadżerem własnej biblioteki), innowacyjności, brak wymiany doświadczeń z innymi bibliotekami (wyjazdów studyjnych), szkoleń dotyczących pozyskiwania sponsorów i funduszy z UE, kursów języków obcych, układania scenariuszy lekcji bibliotecznych, stosunków interpersonalnych, pracy z trudnym czytelnikiem.

W dużym stopniu oczekiwania wobec oferty szkoleniowej SBP pokrywają się z oczekiwaniami wobec szkoleń w jakich chcieliby uczestniczyć respondenci w ogóle. Preferują przede wszystkim tematy, których poznanie pomoże im w pracy i będą w niej przydatne. Biorąc pod uwagę środowiska, a głównie rodzaj bibliotek, w których pracują, badani oczekują wiedzy z zakresu szeroko rozumianego warsztatu bibliotekarskiego (wskazania od 46,7% do 77,0%), spraw związanych z komputeryzacją (44,4-68,0%), a także różnymi formami pracy z czytelnikiem – od 48,9% do 74,7% (w tym wiedzy z zakresu pedagogiki i psychologii). „Szeregowego pracownika” (oraz adepta zawodu, który nie zdążył jeszcze awansować) w mniejszym stopniu będzie interesowało pozyskanie kompetencji z zakresu prawa, zarządzania instytucją, po-

znawanie tajników relacji i kontaktów z władzami, bo to zakres wiedzy dla osób, którym głównie na co dzień jest ona potrzebna (osobom zarządzającym bibliotekami), podobnie z zakresu digitalizacji (nie będzie chciała poznawać zawiłych technik z tym związanych bibliotekarka prowadząca jednoosobową małą bibliotekę).

Mimo iż niektórzy respondenci mówią o kursach internetowych, jako dobrej i nowoczesnej formie kontaktu, preferują tradycyjny sposób porozumiewania, komunikowania, przekazu wiedzy i umiejętności (47,1-81,5%). Dlatego odnośząc się do oferty SBP wskazali w przeważającej mierze na bezpośrednie formy porozumiewania się i realizacji szkoleń. Chęć doskonalenia poprzez sieć proponowali młodzi i częściej ze środowisk miejskich (26,4-52,9%), co wiąże się z większą możliwością swobodnego dostępu do komputera.

Różne formy doskonalenia zawodowego stanowią duży wachlarz oferty dla ankietowanych. Respondenci wskazywali podobnie w przypadku oferty SBP, jak w odniesieniu do form, w których uczestniczyli w ogóle. Najchętniej uczestniczyliby w warsztatach (od 38,5% do 74,3%), kursach doskonalących (od 21,0% do 42,9%), seminariach (od 6,3% do 30,5%), mniej w konferencjach (od 7,4% do 24,4%). O tej hierarchii decyduje sposób przekazywania treści, ich utylitarność („Warsztaty pozwalają w sposób praktyczny wykorzystać zdobytą wiedzę. Praca w małych grupkach sprzyja kreatywności i integracji zespołu”, warsztaty dają możliwość aktywnego udziału, „to forma najbardziej praktyczna”). Konkretnie formy (warsztaty, konferencje, szkolenia) wymieniali częściej adepci zawodu, starsi, doświadczeni więcej uwagi poświęcali takim elementom jak zawartość merytoryczna zajęć („Najważniejsza jest zwartość merytoryczna, jakość, dobry przekaz i aktualność problematyki”) oraz kontakt z innymi doświadczeniami zawodowymi poprzez „Konfrontację doświadczeń różnych bibliotekarzy”, „Wyjazdy – obserwację innej organizacji pracy i myślenia o bibliotekarstwie”, a także staże zagraniczne „Chciałabym poznać – mówi jedna z respondentek – pracę bibliotek za granicą, wzbogacić swoje doświadczenie, czerpać z doświadczeń innych krajów”.

Czasopisma

Z wypowiedzi badanych wynika, iż dostęp do prasy fachowej jest wyraźnie zróżnicowany środowiskowo. Oczywiście jest, iż respondenci pracujący w placówkach dużych miast w większości nie mają problemu z dostępem do – przynajmniej niektórych – czasopism fachowych wydawanych przez SBP. Tak wynika z wypowiedzi respondentów w woj. A z dużych miast (zaledwie 8,5% grupy młodej stażem mówi, że biblioteki, w których pracują nie prenumerują nic z oferty SBP, ze stażem 20-25 lat – 5,2%). Utrudniony dostęp jest natomiast w województwie C zarówno w środowiskach miejskich (co czwarta wypowiedź – 23,5%) i wiejskich (co piąta – 20,7%) oraz wiejskim w woj. B (29,9%). Uboższe w prasę fachową są środowiska wiejskie i to potwierdzają wypowiedzi w każdym województwie. Najpopularniejszy w badanych bibliotekach jest „Poradnik Bibliotekarza”; w woj. C w środowiskach wiejskich jego obecność w bibliotece deklaruje nawet 100% badanych. Niższy wynik, ale wskazujący na zadowolający poziom prenumeraty tego pisma odnotować należy także w innych środowiskach. Znacznie mniej badanych bibliotek prenumeruje „Bibliotekarza”, ale jest on obecny w każdym województwie i w każdym środowisku i nieporównywalnie częściej niż pozostałe czasopisma, o które pytano, tzn. „Przegląd Biblioteczny” i „Zagadnienia Informacji Naukowej”, w przypadku bibliotek wiejskich województwa A i B zupełnie nieznane.

Obecność podstawowej prasy fachowej („Poradnika Bibliotekarza”, „Bibliotekarza”) w bibliotekach, w których pracują respondenci nie gwarantuje tego, iż są one czytane. W badanych środowiskach (zarówno w układzie wojewódzkim, jak i w podziale na miasto i wieś) około 10% badanych (a w województwie A odsetek ten jest wyższy) nie czyta czasopism fachowych. Oznacza to, iż co 10 respondent nie ma nawyku sięgania po prasę fachową, przy czym postawy lekturowe bibliotekarzy pracujących w bibliotekach wielkomiejskich są bardziej utrwalone niż ich kolegów w bibliotekach małomiejskich i wiejskich. Jeśli popatrzymy na respondentów w przekroju stażu pracy, to okazuje się, iż nie czytają młodzi (co piąty w województwie A w środowisku miejskim, co siódmy w wiejskim; podobnie kształtują się proporcje w dwóch pozostałych województwach).

Czytelnictwo wydawnictw ciągłych SBP

Czytelnictwo czasopism	A				B				C			
	M		W		M		W		M		W	
	do 5 lat	20-25	do 5 lat	20-25	do 5 lat	20-25	do 5 lat	20-25	do 5 lat	20-25	do 5 lat	20-25
„Poradnik Bibliotekarza”	82,0	80,3	85,7	97,3	97,7		94,9		93,8		96,9	
„Bibliotekarz”	80,9	92,2	44,0	41,1	65,1		56,4		73,5		62,9	
„Przegląd Biblioteczny”	28,1	31,4	6,0	3,9	41,9		15,4		34,7		5,2	
„ZIN”	11,2	5,9	-	-	14,0		-		12,5		9,3	

Pozytywnym zjawiskiem jest ocena zawartości czytanych tytułów. Respondenci wysoko oceniają przydatność prasy fachowej, choć odnoszą się w zasadzie do dwóch tytułów „Bibliotekarza” i „Poradnika Bibliotekarza”. Zdecydowanie wyższe oceny uzyskuje „Poradnik” w każdym środowisku i podobnie w dwóch kategoriach badanych ze względu na staż. Oprócz większej znajomości „Poradnika”, na wysoką jego ocenę wpływa profil pisma (praktyczny, samokształceniowy), a potrzeby związane z warsztatem pracy zgłaszali respondenci najczęściej, gdy byli pytani o preferowany zakres doskonalenia zawodowego. Ponadto zakres tematyczny „Poradnika” odpowiada bardziej pracownikom małych bibliotek, bibliotekarzom wykonującym podstawowe prace biblioteczne, a tym właśnie charakteryzowali się w większości ankietowani.

Respondenci wymienili także kwestie, których ich zdaniem brakuje w czasopiśmiennictwie fachowym SBP. Wiele z nich związanych jest z pracą z czytelnikami (w przypadku czytelników w wieku szkolnym postulaty dotyczą najczęściej publikowania wzorów lekcji bibliotecznych, zajęć kulturalnych itp.: „[Brak] gotowych konspektów lekcji bibliotecznych, zajęć z książką, podstawowych robótek plastycznych itp.”; „[Brak] gotowych wzorów do pracy z czytelnikiem”; „Za mało wiedzy praktycznej dotyczącej wprowadzania nowych form pracy z czytelnikami w małych wiejskich bibliotekach, które w obecnych czasach pełnią funkcje instytucji kultury (często jedynej) w środowisku” i in.). Lista problemów szczegółowych jest długa (opracowanie zbiorów, pozyskiwanie środków finansowych, zarządzanie małymi placówkami i in.), dokładny ich wykaz znajduje się w raporcie całościowym.

Warto natomiast podkreślić, iż ankietowani odczuwają brak zainteresowania ich pracą, pracą małych wiejskich bibliotek: „[Brak] zagadnień dotyczących bibliotek publicznych, m.in. awansu zawodowego, polityki bezpieczeństwa w bibliotekach, jakie regulaminy powinny być w bibliotece, jakie obowiązują ustawy i rozporządzenia”; „[Brak] porad dla takich jak ja, którzy robią zakupy wydawnicze, opracowują je, wpisują do MAK-a, sprawdzają księgowość i nowe przepisy, wypożyczają i na koniec sprzątają. I jeszcze składają wnioski o dofinansowanie wszędzie, gdzie mogą”; „Brakuje podstawowych propozycji rozwiązań problemów, z którymi stykamy się na co dzień w naszej pracy (od ochrony danych osobowych po skontrum). Brakuje informacji dotyczących programów bibliotecznych, ich oceny, funkcjonalności”.

Ważną sugestią dla redaktorów tytułów fachowych jest informacja o preferowanej formie ich dostępu. We wszystkich środowiskach i niezależnie od wieku i stażu pracy bibliotekarze preferują lekturę tekstów drukowanych (wskazania od 73,2% do 85,2%) niż w postaci elektronicznej (od 2,0% do 9,1%).

Wydawnictwa zwarte

Opinie o podobnym zasięgu czytelnictwa wśród badanych, jak to było w przypadku czasopism zawodowych, należy odnieść do literatury fachowej wydawanej przez SBP. Wprawdzie nie sięga po nią zdecydowana część respondentów, ale ci którzy to czynią oceniają jej przydatność bardzo wysoko.

Szacunkowo można powiedzieć, że blisko co drugi, albo prawie co drugi w całej badanej populacji nie czyta wydawnictw zwartych

Czytelnictwo wydawnictw zwartych SBP

Wydawnictwa zwarte	A				B				C			
	M		W		M		W		M		W	
	do 5 lat	20-25	do 5 lat	20-25	do 5 lat	20-25	do 5 lat	20-25	do 5 lat	20-25	do 5 lat	20-25
Nauka Dydaktyka Praktyka	77,0	81,1	69,7	65,3	68,0		69,4		67,9		51,6	
Biblioteczka Poradnika Bibliotekarza	52,5	35,1	48,5	62,5	28,9		59,7		39,3		53,1	
Propozycje i Materiały	42,6	59,5	48,5	45,8	44,0		40,3		42,9		39,1	
FO-KA	13,1	18,9	poj.	9,7	20,0		11,1		3,6		9,4	
Bibliotekarze Polscy we Wspomnieniach Współczesnych	4,9	8,1	poj.	8,3	8,0		6,9		3,6		7,8	
Poza serią	23,0	21,6	24,2	20,8	32,0		16,7		35,7		46,9	

Stowarzyszenia. Wprawdzie odchylenia w poszczególnych środowiskach są widoczne, ale bardziej szczegółowy opis nie zmienia tego mało pozytywnego obrazu. Nie czytają częściej młodzi stażem, a wśród nich nie mają nawyku sięgania po literaturę adepci zawodu pracujący w bibliotekach małomiasteczkowych i wiejskich. Szczególnie negatywny obraz rysuje się w województwie A. Jeśli nawyki lekturowe tych młodych bibliotekarzy nie zmienią się, to będą oni za kilka lat mało przydatni w zawodzie, w prowadzeniu swych instytucji, obsłudze czytelników. Podobny problem jest w województwie B, niewiele mniejszy w C.

Jeśli respondenci czytają wydawnictwa seryjne, to sięgają po kolejne numery z serii „Nauka–Dydaktyka–Praktyka” lub „Propozycje i Materiały”, „Biblioteczka Poradnika Bibliotekarza”. Pozostałe seryjne (np. „Formaty i Kartoteki”, „Bibliotekarze Polscy we Wspomnieniach Współczesnych”) wykorzystywane są sporadycznie. Należy podkreślić duże zainteresowanie wydawnictwami pozaseryjnymi (blisko co piąty badany w każdym środowisku, a w bibliotekach wiejskich i małomiasteczkowych w województwie C, co drugi, tj. 46,9%). Szczegółowe informacje o autorach i czytanych tytułach są przedstawione w załącznikach raportu.

Ci którzy czytają literaturę fachową wydawaną przez SBP oceniają ją wysoko niezależnie od

środowiska i odwołują się do różnych argumentów (wskazania od 36,0% do 76,6%). Jej walory edukacyjne, poznawcze bardziej jednak doceniali respondenci z dłuższym stażem pracy niż adepci zawodu.

Jeśli respondenci sięgali po literaturę fachową robili to głównie w celach samokształceniowych, żeby poszerzyć wiedzę zawodową, bo są „interesujące jako publikacje fachowo-zawodowe”, „mają walor poradnika, zawierają treści, które można przenieść na grunt biblioteki”, „dają możliwość zorientowania się w problemach współczesnego bibliotekarstwa, by nie tracić kontaktu z fachowymi nowinkami, dają wiele ciekawych informacji o środowisku i ludziach związanych z zawodem”. Tak uważa największy odsetek badanych, choć inne walory publikacji były też dostrzegane przez znaczące grupy respondentów we wszystkich środowiskach.

Dla wydawnictwa SBP ważną informacją jest wskazanie preferowanego typu publikacji. Zdecydowana większość badanych uznała, że poradnik jest najbardziej przydatny, praktyczny i edukacyjny (wskazania od 59,7% do 93,3%). Walory poradnikowe docenili zarówno adepci zawodu, jak i seniorzy w każdym badanym środowisku. Problematyka tej formy publikacji miałaby dotyczyć przede wszystkim obsługi czytelnika. Wśród najczęściej proponowanych zakresów tematycznych były: agresywni czy-

Powody sięgania po publikacje zwarte SBP

Powody sięgania po publikacje zwarte SBP	A				B				C			
	M		W		M		W		M		W	
	do 5 lat	20-25	do 5 lat	20-25	do 5 lat	20-25	do 5 lat	20-25	do 5 lat	20-25	do 5 lat	20-25
Interesujące	59,0	66,7	63,6	58,3	72,0		61,1		57,1		58,7	
Pomocne w podnoszeniu kwalifikacji	75,4	77,8	54,5	55,6	72,0		56,9		64,3		59,4	
Służą samokształceniu	80,3	80,6	63,6	77,8	80,0		76,4		100,0		73,4	
Przeniesienie na grunt biblioteki	63,9	72,2	75,8	75,0	56,0		69,4		67,9		73,4	
Aktualne problemy zawodowe	63,9	69,4	69,7	63,9	72,0		69,4		53,6		62,5	
Informacja o środowisku	60,7	50,0	63,6	58,3	52,0		55,6		50,0		40,6	

telniczcy, praca z dziećmi w bibliotece, komunikacja z czytelnikiem, zawód bibliotekarza i związane z tym problemy w relacjach z czytelnikami, czy opracowanie (klasyfikacja, zmiany w metodyce opracowania), konserwacja zbiorów, promocja biblioteki, a nawet praca przy komputerze.

Kolejne dane być może w części tłumaczą słabe wykorzystanie przez respondentów wydawnictw SBP. Wprawdzie nie ma jednoznacznych opinii, czy wydawnictwo SBP wyczerpująco informuje o swoich publikacjach, jednak odsetki wypowiedzi świadczą o tym, iż brak wiedzy o ofercie może być utrudnieniem w dotarciu do literatury dla badanych osób (od 31,65 do 65,0%).

Platforma SBP²

Respondenci potwierdzili powszechną możliwość dostępu do internetu (blisko 100%), a więc korzystanie z platform cyfrowych, śledzenie zawartych tam informacji. Nieznaczne odsetki wskazywały na ograniczenia w tym zakresie tylko w środowiskach wiejskich (od 1% do 7%) o czym informowali zarówno młodzi, jak i starsi stażem, we wszystkich badanych województwach.

Powszechna dostępność do internetu nie jest niestety wykorzystywana przez respondentów do przeglądania strony internetowej SBP (badani odnosili się do starej wersji strony, zamieszczonej na portalu EBIB).

Różnice natomiast stały się bardziej widoczne, gdy respondenci mówili o częstotliwości korzystania z platformy, co świadczy o tym jak znaczącym źródłem wiedzy i informacji o zawodzie i problemach z nim związanych jest dla nich strona SBP, a na ile tylko rzadko przeglądana stroną. Zainteresowanie było nikłe. Pytani o przyczyny braku zainteresowania, ankietowani wymieniali: brak czasu („Nie mam na to czasu w pracy”), brak informacji o jej istnieniu („Nie wiedziałam o istnieniu strony internetowej SBP”), brak potrzeby („Nie mam takiej potrzeby”; „Praca wykonywana przeze mnie dotychczas nie wymagała poszukiwań na stronie”), strona jest nieciekawa („Nie znajduję tam nic ciekawego”) i ma nieodpowiednią problematykę („Jest na niej za mało wiadomości praktycznych”; „(...) za mało jest wydarzeń okołobibliotecznych, zbyt dużo ściśle środowiskowych”).

Byli też tacy, którzy nie odwiedzali strony z powodów czysto praktycznych, bowiem nie należą do SBP, interesują się tylko tym co dzieje się w ich lokalnym środowisku, albo są np. ogólnie zawiedzeni, bowiem rzadko ich problemy w pracy znalazły rozwiązanie w różnych źródłach (np. w prasie fachowej).

Jeśli respondenci korzystali ze strony SBP to szukali informacji na temat bieżących wydarzeń. Przeglądali informacje o wydawnictwach SBP, zagadnieniach prawnych i konkursach. Nieliczne wypowiedzi wskazywały, że strona

Wykorzystanie strony SBP

Wykorzystanie strony	A				B				C			
	M		W		M		W		M		W	
	do 5 lat	20-25	do 5 lat	20-25	do 5 lat	20-25	do 5 lat	20-25	do 5 lat	20-25	do 5 lat	20-25
Konkursy	21,0		35,2	37,7	43,3		47,6		19,4		50,0	
Wydawnictwa SBP	32,3	52,5	35,2	41,6	33,3		47,6		36,1		40,0	
Bieżące wydarzenia	71,0	87,5	72,2	76,6	70,0		79,3		66,7		75,0	
Baza adresowa	48,4	50,0	20,4	23,4	40,0		18,3		33,3		12,5	
Zagadnienia prawne	22,6	35,0	33,3	48,0	-		30,5		19,4		55,0	
Forum dyskusyjne	25,8	20,0	14,8	20,8	36,7		24,4		19,4		12,5	
Raporty SBP	12,9	12,5	5,6	10,4	20,0		4,5		19,4		12,5	

zyskała też wiele przychylnych opinii: „zakres podawanych informacji jest na niej zadowalający”, ale były też odpowiedzi: „Nie mam zdania”, co należałoby uznać za słabą odpowiedź negatywną lub za przejaw braku zainteresowania.

Respondenci poproszeni o zgłaszanie propozycji problematyki, o jaką powinna zostać rozszerzona nowa, projektowana strona SBP (obecna!) tylko nieliczni zasugerowali: zamieszczanie ofert pracy dla bibliotekarzy, porad prawnych, scenariuszy lekcji bibliotecznych, aktualności, porad online (m.in. dotyczących opracowania zbiorów), ofert szkoleniowych, inni proponowali gruntowne jej przebudowanie, z zastosowaniem lepszej grafiki. Powinna być też bardziej żywa, szybciej reagująca na bieżące problemy bibliotek: informacje, podejmowane działania oraz wyrażać opinie środowiska bibliotekarskiego w aktualnych sprawach. Inne propozycje dotyczyły: bibliotek cyfrowych, „problemów psychologicznych związanych z komputeryzacją biblioteki”, zakładki na temat członkostwa w SBP („jak zostać członkiem”).

Zgłoszone postulaty dotyczyły także porad praktycznych, utworzenia forum, na którym bibliotekarze zadawaliby pytania a fachowcy udzielaliby odpowiedzi. Ich zdaniem strona powinna zawierać wszystkie ważne aspekty pracy w bibliotece publicznej. Dobrze podsumowuje rozważania respondentów następująca wypowiedź: „Skupię się na wyglądzie [strony].

Prosta, czytelna szata graficzna i intuicyjna nawigacja. Profesjonalny wygląd. Strona powinna być przyjazna dla użytkownika, zachęcać do odwiedzin. Mając dobrą podstawę można uzupełnić ją treścią”.

Przedstawione omówienie zawiera wybrane elementy z obszernego raportu SBP. Cały bogaty materiał i wnioski z niego wynikające mają walor poznawczy i są przedmiotem analizy Zarządu Głównego Stowarzyszenia, które dba o coraz bogatsze i różnorodne oferty skierowane do środowiska, przywiązuje olbrzymią wagę do wewnętrznych międzybibliotecznych relacji, dobrej międzypokoleniowej komunikacji. Raport powinien także zainteresować nauczycieli przygotowujących do zawodu bibliotekarza, osoby kierujące bibliotekami i dbające o jakość świadczonych przez nie usług. Badania wśród bibliotekarzy z bibliotek publicznych to pierwszy etap szeroko zakrojonych badań, które w 2011 r. objęły środowiska bibliotekarzy pedagogicznych i naukowych.

Dr Barbara Budyńska jest pracownikiem naukowym Instytutu Książki i Czytelnictwa Biblioteki Narodowej.

PRZYPISY:

¹ Pełny raport z badań autorstwa B. Budyńskiej, M. Jezierskiej, A. Ruska znajduje się na portalu SBP (www.sbp.pl) w zakładce *O SBP*, link *Realizacja Strategii SBP*, a w niniejszym tekście omówione zostały tylko wybrane jego fragmenty.

² Respondenci odnosili się do starej strony SBP, usytuowanej na portalu EBIB. Od grudnia 2010 r. SBP uruchomiło nową stronę internetową: www.sbp.pl.

„Ranking bibliotek”, czyli piętnaście pytań do samorządu

Od dłuższego czasu nic nie wywołało takich emocji bibliotekarzy i samorządowców jak ogłoszenie w listopadzie 2011 r. wyników „Rankingu bibliotek”, przygotowanego przez Instytut Książki i dziennik „Rzeczpospolita”. Okazuje się, że nic tak nie rozpała emocji jak publiczne porównanie osiągnięć.

Instytut Książki od kilku już lat angażuje się w przedsięwzięcia wspierające biblioteki publiczne w Polsce. Od 2007 r. prowadzi we współpracy z bibliotekami wojewódzkimi program pod nazwą Dyskusyjne Kluby Książki, o którego popularności najlepiej świadczą liczby: tysiąc działających klubów i blisko dziesięć tysięcy klubowiczów z zapalem dyskutujących o nowościach wydawniczych. Od 2008 r. Instytut realizuje również program Biblioteka+, na który składa się nowoczesny system katalogowy, szkolenia dla pracowników bibliotek oraz dotacje przeznaczone na remont i budowę obiektów bibliotecznych. Ponadto Instytut Książki negocjował w imieniu ministra kultury i dziedzictwa narodowego porozumienie z TP S.A. dotyczące internetyzacji polskich bibliotek.

Jednym z najważniejszych zadań było i jest istotne wzmocnienie prestiżu zawodowego bibliotekarza. Pomimo że jest on nadal postrzegany przez czytelników jako osoba godna zaufania, nie jest wystarczająco doceniany przez władze samorządowe. W „Raporcie z badań terenowych przeprowadzonych przez Lokalne Organizacje Grantowe w 58 gminach” w 2008 r. bibliotekarze stwierdzili, że „dokucza im brak instytucji nadrzędnych, które promują i nobilitują biblioteki w oczach społeczeństwa”. Nic dziwnego. Dla wielu samorządów prowadzenie bibliotek to „trudny” obowiązek wynikający z ustawowych regulacji, a bibliotekarz pragnący rozwinąć swoją instytucję to „uciążliwy petent”, bowiem na każde działania, nawet te podstawowe, jak zwykle nie ma pieniędzy.

Właśnie z tego powodu Instytut Książki we współpracy z dziennikiem „Rzeczpospolita” zorganizował w 2011 r. „Ranking bibliotek”, który został pomyślany jako dopełnienie innego prestiżowego wydarzenia jakim jest „Ranking samorządów”, od czternastu lat ogłaszanego przez redakcję „Rzeczpospolitej”.

Jak każde przedsięwzięcie, przeprowadzane po raz pierwszy, w którym dokonuje się oceny instytucji, również „Ranking bibliotek” wzbudził pewne kontrowersje. Co zaskakujące, najwięcej krytycznych uwag zebrał w gronie samych bibliotekarzy. Zarówno media, jak i samorządy do pomysłu odniosły się pozytywnie, by nie powiedzieć entuzjastycznie. Wzmianki o rankingu pojawiły się w wiodących telewizjach i w radiu. Do rozpropagowania rankingu i publicznej promocji jego liderów przyczynił się też dodatek, który ukazał się w ogólnopolskim wydaniu „Rzeczpospolitej”. Z drugiej strony na bibliotecznych forach rozgorzała dyskusja na temat zasadności kryteriów, zastosowanych przez kapitułę rankingu przy wyłanianiu zwycięzców. Warto więc wyjaśnić, jaka idea przyświecała organizatorom tego przedsięwzięcia i w jaki sposób ranking wspiera biblioteki i samych bibliotekarzy.

Kto (nie) jest adresatem rankingu

Jednym z podstawowych błędów, które łatwo popełnić przy ocenie rankingu, jest niewłaściwe zdefiniowanie jego adresata. Można bowiem pomyśleć, że ranking sprawdza przede wszystkim poziom zaangażowania i kreatywność bibliotekarza. Jest to jednak tylko część prawdy i to zdecydowanie ta skromniejsza. Owszem, to od dyrektora biblioteki w dużej mierze zależy, czy biblioteka jest miejscem atrakcyjnym. Często nawet w najtrudniejszych warunkach, dobry bibliotekarz-animador potrafi przyciągnąć do swojej instytucji rzeszę czytelników. Jednak po to, by zmienił się polski krajobraz biblioteczny, nie wystarczy wyłącznie zapal samych pracowników bibliotek. Co więcej, nie wystarczy również wsparcie instytucji rządowych, takich jak Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego lub pozarządowych, np. Fundacji Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego. Pełnią one jedynie funkcję pomocniczą. Mogą wspierać działalność bibliotek, lecz z prawnego oraz

organizacyjnego punktu widzenia nie są w stanie samodzielnie dokonać strukturalnych zmian, podnoszących jakość działania lokalnych bibliotek. Główny ciężar spoczywa bowiem na samorządach. Biblioteki działają w pełni dobrze tam, gdzie władze gminne widzą potrzebę inwestycji w tę instytucję.

To dlatego „Ranking bibliotek” skierowany jest właśnie do lokalnych samorządów. Jego celem nie było i nie jest wywołanie do tablicy bibliotekarzy, lecz zestawienie gmin (z wójtami lub burmistrzami oraz radnymi na czele) i wskazanie tych, które stwarzają najlepsze warunki dla funkcjonowania i rozwoju biblioteki.

O co pytać?

Skoro wiadomo już, że o biblioteki należy pytać przede wszystkim samorządowców, pozostaje kwestia samych pytań. Instytut Książki i „Rzeczpospolita”, przygotowując ankietę, na podstawie której rozstrzygano o miejscu w rankingu, po długich dyskusjach postanowiły poprosić o informacje dotyczące piętnastu wskaźników. Niemal wszystkie pytania wywodziły się z zestawienia kryteriów Certyfikatu Biblioteki+. Kryteria te, skonsultowane przed ogłoszeniem Certyfikatu ze Stowarzyszeniem Bibliotekarzy Polskich, dyrektorami wojewódzkich bibliotek publicznych oraz Biblioteką Narodową, dawały gwarancję uniknięcia podstawowego błędu: wskaźników, których biblioteki nie byłyby w stanie podać. Należy przy tym zaznaczyć, że w przeciwieństwie do formularza Certyfikatu, Instytut Książki i redakcja stawiały w ankiecie w większości przypadków sparametryzowane pytania.

Dobór pytań w ankiecie można łatwo uzasadnić. Weźmy pod uwagę najważniejsze z nich. Po pierwsze gmina była zobowiązana do podania powierzchni oraz liczby godzin otwarcia biblioteki. Z badań Biblioteki Narodowej jasno wynika, że powierzchnia większości bibliotek jest wciąż nie wystarczająca. W ostatnim pełnym wydaniu „Bibliotek Publicznych w Liczbach” z 2009 r. autorzy wyraźnie stwierdzają, że „wprawdzie powierzchnia użytkowa [bibliotek] ogółem zwiększa się z roku na rok [...], co wskazuje na pozytywne zmiany, jednak poprawa infrastruktury dotyczy tylko określonych grup bibliotek – miejskich, wyżej zorganizowanych”.

Zwłaszcza na terenach wiejskich powierzchnia bibliotek jest niewystarczająca w stosunku do zadań, jakie ma realizować nowoczesna książnica. Jeśli biblioteka ma pełnić funkcję ośrodka życia społecznego, musi dysponować miejscem przeznaczonym zarówno na księgozbiór, jak i dla czytelników, którzy często szukają schludnej i przyjaznej przestrzeni do organizacji spotkań.

Podobnie ma się sprawa z godzinami otwarcia. Instytut Książki z doświadczenia zdobytego w trakcie prowadzenia programu „Infrastruktura bibliotek” wie, że bywa z tym różnie. Szczególnie filie są otwarte krótko, czasami jedynie kilkanaście godzin tygodniowo. Wystarcza to na szybkie wypożyczenie książki, ale na pewno jest to za mało, by proponować czytelnikom inne formy aktywności kulturalnej.

Pozostałe pytania w ankiecie też nie powinny wzbudzać kontrowersji. Instytut Książki i „Rzeczpospolita” prosiły na przykład o podanie wielkości księgozbioru. W odpowiedzi należało określić również liczbę książek woluminów zakupionych po 1980 r. Wszystko to po to, by nie tylko dowiedzieć się o pojemności bibliotecznych półek, ale także, by ocenić aktualność i tym samym atrakcyjność zbiorów. Biblioteki bowiem zbyt często trzymają książki, których nikt już nie wypożycza i które dawno powinny ulec ubytkowaniu. Mała biblioteka nie musi mieć dużego księgozbioru, ważne, by był on regularnie odnawiany. Czytelników przyciągają przede wszystkim wydawnictwa, które dopiero co ukazały się na rynku. Niestety, brak popularnych nowości książkowych to odwieczna bolączka małych bibliotek. Stąd dodatkowe pytanie o zakup nowości w przeliczeniu na 100 mieszkańców. W Polsce średnia wartość tego wskaźnika to w 2009 r. 7,5 wol./100 mieszkańców (dla porównania standardy IFLA mówią o przedziale od 20 do 25, Certyfikat Biblioteki+ zaś o 12 woluminach). Chcieliśmy sprawdzić, które biblioteki, dzięki m.in. samorządom osiągnęły standard europejski.

Opis kolejnych pytań w ankiecie zająłby pewnie sporo miejsca. Ważne w tym wszystkim jest to, że większość z nich dotyczyła pośrednio organizacyjnego zaangażowania gminy w sprawę biblioteki. Bez odpowiedniego finansowego wsparcia gmina nie może się bowiem pochwalić ani biblioteką przystosowaną dla osób nie-

pełnosprawnych, ani wyposażoną w dostęp do szerokopasmowego internetu, ani tym bardziej wystarczającym poziomem zatrudnienia, co odbija się na jakości obsługi.

Ilościowo czy jakościowo?

Ostatnią wreszcie kwestią, na którą warto zwrócić uwagę w kontekście „Rankingu bibliotek” jest dylemat, przed jakim stoi twórca ankiety: czy zawarte w niej pytania powinny mieć charakter ilościowy, czy jakościowy? Innymi słowy, czy powinniśmy pytać o twarde statystyczne dane, czy o równie ważny, aczkolwiek w mniejszym stopniu wymierny, opis działalności *stricte* kulturalnej (organizacja imprez, konkursów, zajęć dla dzieci itp.)?

Instytut Książki i „Rzeczpospolita” nie miały w tym miejscu wątpliwości. Aby ocenić wkład gminy w rozwój biblioteki, należało wziąć pod uwagę wskaźniki mierzalne i porównywalne w skali całego kraju, a przede wszystkim badane i opracowywane od lat. Dla redakcji, która organizowała od lat „Ranking samorządów”, było to szczególnie ważne. Zresztą przez długi czas „Rzeczpospolita” szukała dobrych wskaźników, które pozwoliłyby jej ocenić samorząd nie tylko pod względem nakładów na infrastrukturę drogową czy turystykę, ale również na kulturę. Biblioteka okazała się być idealnym papierkiem lakmusowym. Właśnie z powodu dużej liczby twardych kryteriów, według których można było wyłonić najlepsze gminy.

Z tego samego powodu w ankiecie nie znalazło się pytanie o liczbę imprez kulturalnych. Te ostatnie mają bowiem tak różnorodny charakter, że trudno byłoby je zestawić koło siebie i porównać. Bywa, że jedna duża impreza jest bardziej wartościowa, niż kilka małych. I odwrotnie – często dzieje się tak, że kameralne spotkania na wysokim merytorycznym poziomie w dłuższej perspektywie czasu są bardziej cenione przez mieszkańców, niż wielkie masowe wydarzenia.

Wszystkie powyższe uwagi, nie oznaczają, że sprawa ankiety jest już definitywnie zamknięta. Kapituła rankingu postanowiła, że niektóre z pytań powinny być bardziej doprecyzowane. W przyszłości również wagi punktowe mogą zostać przyporządkowane nieco inaczej niż w tym

roku. Najważniejsze, że „Ranking bibliotek” okazał się wizerunkowym sukcesem nie tylko gmin, ale również lokalnych księżniczek. Do redakcji „Rzeczpospolitej” wpłynęło 600 zgłoszeń z całej Polski, czyli blisko jedna czwarta wszystkich uprawnionych wnioskodawców. Wiele z opisanych w ankietach bibliotek to prawdziwi liderzy wśród lokalnych instytucji kultury. Wszystko to cieszy i pozwala mieć nadzieję, że pomimo kryzysu finansów publicznych i ograniczenia w postaci niskiego progu dozwolonego zadłużenia, coraz więcej samorządów dostrzeże potencjał bibliotek i będzie aktywnie wspierać ich rozwój. Warto przy tym publicznie pokazywać najbardziej przyjazne kulturze gminy. „Ranking bibliotek” wydaje się być do tego idealnym narzędziem.

Piotr Kieżun, pracuje w Instytucie Książki, zajmuje się promocją czytelnictwa i obsługą programów wspierających biblioteki publiczne.

Zdzisław Gębołyś

Simon Verlag für Bibliothekswissen – niemieckie wydawnictwo dla bibliotekarzy

Pod koniec 2007 r. zostało założone w Berlinie wydawnictwo Simon Verlag für Bibliothekswissen. Pomysłodawcą i szefem tego przedsięwzięcia jest Elisabeth Simon, bibliotekarz z wieloletnim doświadczeniem, mająca za sobą pracę w bibliotekach Hamburga i Berlina, kierownik Bibliothekarische Auslandsstelle przy Deutsches Bibliotheksinstitut (DBI)¹. Wydawnictwo powstało po rozwiązaniu DBI. Postawiono przed nim ważne zadanie – promocji bibliotek w zmieniającym się środowisku. Inicjatywie tej towarzyszyła chęć udostępniania i omawiania wyników badań, przybliżania czytelnikom informacji o bibliotekach, a bibliotekarzom – dostarczania fachowych wskazówek, wiedzy i dzielenia się doświadczeniem. Bibliotekoznawstwo i informacja naukowa stały się od początku podstawowym obszarem zainte-

resowania wydawnictwa. Dlatego szczególną uwagę wydawnictwo skierowało na sprawy polityki bibliotecznej i funkcjonowania biblioteki w środowisku społecznym, kompetencjom informacyjnym, komunikacji naukowej, pracy z dziećmi i młodzieżą w bibliotece oraz bibliografii międzynarodowej². Względy ekonomiczne, ale również zainteresowania osobiste, skłoniły właścicielkę wydawnictwa do poszerzenia oferty wydawniczej o trzy nowe kręgi tematyczne: muzykę, książki dla dzieci oraz literaturę wspomnieniową. W dziale „Muzyka” publikowane są dzieła muzykologiczne oraz druki muzyczne. Dział dziecięcy obejmuje publikacje z zakresu czytelnictwa. W dziale „Świadkowie historii” Simon Verlag publikuje dzienniki, pamiętniki i wspomnienia³. Krąg odbiorców wydawnictwa obejmuje w pierwszej kolejności bibliotekarzy oraz bibliotekoznawców, ale również muzyków, muzykologów, pedagogów oraz innych miłośników książki i muzyki.

Simon Verlag to małe wydawnictwo. Tworzy je, oprócz właścicielki, dwóch etatowych pracowników oraz grono współpracowników pracujących społecznie. Elisabeth Simon chętnie zatrudnia w swojej siedzibie, w dzielnicy Berlina – Charlottenburgu, praktykantów z Niemiec, ale także z całej Europy, w tym z Polski. Simon Verlag dużą wagę w swej działalności przykładą do współpracy z narodowymi gremiami fachowymi, z uniwersytetami, z instytutami. Świadczy o tym obecność wielu autorów z zagranicy oraz publikacje w języku angielskim. Przejawem otwartości wydawnictwa na nowe media, nowe technologie informacyjne i na nowe idee jest też szerokie wykorzystanie w promocji wydawniczej strony internetowej oraz innych komunikatorów Web 2.0, zwłaszcza Facebooka⁴.

Bilans

W ciągu 5 lat działalności wydawnictwo wydało ogółem 34 książki, 31 autorów. To niemało jak na niewielką oficynę wydawniczą. Średnio wypada 7 nowych tytułów – (2008 – 9 tytułów; 2009 – 6; 2010 – 7; 2011 – 6; 2012 – 6). Statystycznie rzecz biorąc największą grupę stanowią książki z zakresu bibliotekoznawstwa (23), następnie z muzyki (5), książki dla dzieci (3) i książki historyczne (3). Tematyka szczegółowa oferty wydawniczej pokazuje rozległość

zainteresowań, zarazem otwartość na różne idee i propozycje: internet, słownik bibliotekarski⁵, wyszukiwarki, technologie informacyjne Web 2.0 z jednej strony. Z drugiej strony prezentowane są problemy zawodu bibliotekarza, kompetencje informacyjne bibliotekarza, etyka zawodu bibliotekarskiego, wizerunek biblioteki. Wiele uwagi Simon Verlag poświęca czytelnictwu dzieci i młodzieży⁶, społecznym aspektom pracy bibliotecznej⁷, integracji poprzez bibliotekę⁸. Poprzez swoje wydawnictwo Simon Verlag włącza się też w dyskusję na temat wyzwań stojących przed bibliotekami i bibliotekarzami⁹. Stosunek biblioteki i narzędzi komunikacyjnych Web 2.0 uczynił tematem swojego dyskursu Ben Kaden¹⁰. Wolfgang Kaiser zajął się natomiast koniecznością zaprowadzenia w bibliotekach nowej kultury organizacyjnej¹¹. W eseju Rainer Strzolka rozważa jak polityka, obojętność oraz brak kompetencji informacyjnych prowadzą do zniszczenia bibliotek¹², a w innej książce, zadaje otwarte pytanie, kim jest bibliotekarz początku XXI wieku – specjalistą informacyjnym czy mo-lem książkowym, menedżerem, czy biednym poetą¹³. *Między informacyjnym potokiem a wzrostem władzy* to tytuł książki Walthera Umstättera, w której autor rozważa rolę biblioteki jako elementu oświaty, a zarazem istotnego składnika władzy w nowoczesnym społeczeństwie¹⁴. Najnowszymi publikacjami wydawnictwa jest *Antologia narodowych kodeksów etyki bibliotekarskiej na świecie* przygotowana przez Zdzisława Gębołyśia i Jacka Tomaszczyka¹⁵, książka o serwisach Web 2.0 w bibliotekach autorstwa Ronalda Kaisera¹⁶ oraz książka o politycznych i społecznych implikacjach uczestnictwa w sieci Ingo Caesara¹⁷.

Wydawnictwo wydaje książki o terażniejszych problemach bibliotek. Swoimi publikacjami włącza się do dyskursu na temat roli biblioteki w zmieniającym się świecie. Nie zapomina przy tym o przeszłości, czego dowodem jest wydanie poradnika dla bibliotekarzy z początku ubiegłego wieku, autorstwa Paula Ladewiga¹⁸. Simon Verlag jest otwarte również na współpracę z różnymi kręgami autorów, reprezentującymi różne środowiska i różne pokolenia. Najmłodsze pokolenie autorów reprezentują Franziska Ahlfänger, z wykształcenia i zawodu bibliotekarz, Wolfgang Kaiser, bibliotekoznawca oraz Manuela Schulz – bibliotekarka. Reprezentantami

średniego pokolenia są: Rainera Strzolka – literaturoznawca, bibliotekarz i fotograf, Wolfgang Ratzek – profesor Szkoły Wyższej Mediów w Stuttgarcie. Starsze, bardziej doświadczone pokolenie reprezentują Hartmut Walravens oraz Elisabeth Simon. Wśród autorów Simon Verlag znajdują się również: Słoweniec (Ivan Kanić)¹⁹, Polacy (Zdzisław Gębołyś, Jacek Tomaszczyk, Agata Martyna Jadwiżyć) oraz Anglik (Stephen Beville).

Simon Verlag jest bardzo aktywnym wydawnictwem. Przekonuje o tym wygląd, zawartość i interfejs strony internetowej wydawnictwa²⁰. Jest na niej miejsce nie tylko na informacje o wydanych książkach, ale również na zapowiedzi wydawnicze, na dialog z czytelnikiem, na refleksje osobiste Elisabeth Simon. Ze strony internetowej możemy się dowiedzieć o licznych imprezach i przedsięwzięciach, w które włącza się wydawnictwo oraz takich, w których samo uczestniczy²¹. Wydawnictwo bierze również udział w różnych imprezach fachowych i środowiskowych. Godnym uwagi jest włączenie się Simon Verlag w przedsięwzięcia adresowane nie tylko do niemieckiego odbiorcy, ale te, których adresatem są sąsiednie kraje. 28 października 2011 r. w Collegium Polonicum Uniwersytetu Viadrina miało miejsce Niemiecko-Polskie Forum Obywatelskie. Simon Verlag zaprasza do współpracy autorów pracujących nad nowymi projektami i publikacjami.

Dr Zdzisław Gębołyś jest pracownikiem Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

PRZYPISY:

- ¹ E. Simon, to jednocześnie wieloletni wykładowca w niemieckich szkołach i instytucjach bibliotekarskich, autorka ponad 100 publikacji w języku niemieckim i angielskim.
- ² *Simon Verlag für Bibliothekswissen* [online] [dostęp: 2012-01-02]. Dostępny w internecie: <http://www.simon-bw.de>
- ³ *Simon Verlag für Bibliothekswissen. Zeitzeugen* [online] [dostęp: 2012-01-02]. Dostępny w internecie: <http://www.simon-bw.de/index.php>

⁴ *Simon Verlag für Bibliothekswissen* [online] [dostęp: 2012-01-02]. Dostępny w internecie: <http://www.facebook.com/pages/Simon-Verlag-für-Bibliothekswissen/171710762855070?sk=wall>

⁵ Zob. KANIĆ, I., AHLFÄNGER, F., SIMON, E. *Englisch International Für Informationsfachleute – Bibliothekare, Archivare, Buchhändler und andere*. In Englisch mit einer deutschen Einführung. Berlin 2012.

⁶ Zob. AHLFÄNGER, F. *Partizipation Jugendlicher in Bibliotheken*. Eine grundlegende Basis für innovative Ideen und Angebote. Berlin 2011.

⁷ Zob. SCHULZ, M. *Soziale Bibliotheksarbeit – »Kompensationsinstrument« zwischen Anspruch und Wirklichkeit im öffentlichen Bibliothekswesen*. Berlin 2009.

⁸ Zob. KABO, M. *Die Bibliothek als Integrationsfaktor*. Berlin 2009.

⁹ Tamże

¹⁰ Zob. KADEN, B. *Library 2.0 und Wissenschaftskommunikation*. Berlin 2009.

¹¹ Zob. KAISER, W. *Diversity Management – Eine neue Managementkultur der Vielfalt – für eine neues Image der Bibliotheken*. Berlin 2008.

¹² Zob. STRZOLKA, R. *Handbuch der Kulturzerstörung oder wie man aus einer Bibliothek eine Wüstenei macht*. Berlin 2010.

¹³ Zob. STRZOLKA, R. *Informationsspezialist oder Bücherwurm? Manager oder armer Poet? Der Bibliothekar – ein Monodrama*. Berlin 2008.

¹⁴ Zob. UMSTÄTTER, W. *Zwischen Informationsflut und Wissenswachstum: Bibliotheken als Bildungs- und Machtfaktor der modernen Gesellschaft*. Berlin 2009.

¹⁵ *Library Codes of Ethics Worldwide*. Anthology. Verhaltensregeln für einen Bibliothekar im internationalen Kontext. Eine Anthologie. Ed.: Z. Gębołyś and J. Tomaszczyk. Berlin 2012.

¹⁶ Zob. KAISER, R. *Library Success with Web 2.0 services*. Berlin 2012.

¹⁷ Zob. CAESAR, I. *Social Web – politische und gesellschaftliche Partizipation im Netz Beobachtungen und Prognosen. Mit einem Glossar von Fachausdrücken zu sozialen Netzwerken*. Berlin 2012.

¹⁸ Zob. LADEWIG, P. *Katechismus der Bücherei*. Kommentiert von R. Kaiser. Berlin 2011.

¹⁹ *Ivan Kanic*. [online] [dostęp: 2012-01-02]. Dostępny w internecie: <http://www.simon-bw.de/kanic/index.php>

²⁰ *Simon Verlag für Bibliothekswissen* [online] [dostęp: 2012-01-02]. Dostępny w internecie: <http://www.simon-bw.de/index.php>

²¹ *Simon Verlag für Bibliothekswissen* [online] [dostęp: 2012-01-02]. Dostępny w internecie: <http://www.simon-bw.de/index.php>



JUŻ W SPRZEDAŻY!

Podręczny słownik bibliotekarza

Encyklopedia wiedzy dla bibliotekarzy, księgarzy, wydawców, bibliofilów i innych pracowników książki.

5700 haseł, terminologia w języku angielskim, francuskim, niemieckim i rosyjskim.

Książka dla każdej biblioteki

616 stron
cena 92 zł

Z bibliotek

Teresa Leśniak

Krośnieńska Biblioteka Publiczna 13 lat po reformie...

Krosno od 1 stycznia 1999 r. jest miastem na prawach powiatu grodzkiego. Jako gmina miejska, zajmuje obszar 43,49 km² i liczy 47 471 mieszkańców. Stopa bezrobocia w mieście wynosi 6,7%. Dochód na 1 mieszkańca jest dość wysoki na tle innych miast i wynosi 4887 zł.

W Krośnie mieści się również siedziba powiatu ziemskiego dla 10 gmin.

Powiat krośnieński ziemski graniczy ze Słowacją, zajmuje powierzchnię 924 km². Mieszka tutaj ok. 110 tys. osób. Powiat jest regionem typowo rolniczym, stopa bezrobocia ok. 11%, a dochód na 1 mieszkańca wynosi ok. 600 zł.

Przez 23 lata Krosno pełniło funkcję miasta wojewódzkiego Polski południowo-wschodniej, graniczącą z Ukrainą i Słowacją.

Historia miasta, jego rozwój w przeszłości rzutują na Krosno dzisiaj – posiada ono wiele atutów, głównie o znaczeniu kulturowo-turystycznym, m.in. znakomicie zachowany układ urbanistyczny starego miasta z 62 obiektami zabytkowymi pochodzącymi z XV-XVII wieku.

Krosno jest ważnym dla regionu ośrodkiem gospodarczym, kulturalnym i edukacyjnym. Funkcjonuje tutaj Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa, liczne filie zamiejscowe wyższych uczelni państwowych oraz prywatnych, wiele specjalistycznych szkół pomaturalnych w tym Państwowe Pomaturalne Studium Kształcenia Animatorów Kultury i Bibliotekarzy, państwowe i prywatne średnie szkoły artystyczne. W różnego typu szkołach kształcą się prawie 15 tys. dzieci i młodzieży, co nadaje Krosnu charakter miasta młodych.

Oprócz samorządowych instytucji kultury, takich jak: Regionalne Centrum Kultur Pogranicza, Biuro Wystaw Artystycznych, Muzeum Podkarpackie, Muzeum Rzemiosła, Krośnieńska Biblioteka Publiczna istnieją liczne prywatne galerie i muzea.

Funkcjonuje tutaj kilkadziesiąt stowarzyszeń oraz towarzystw społecznych i kulturalno-oświatowych, które prowadzą ożywioną i różnorodną działalność na rzecz rozwoju społeczeństwa lokalnego.

Krosno uważane jest za miasto aktywne pod względem rozwoju gospodarczego, kulturalnego i turystycznego. Samorząd w swojej strategii działania stawia zdecydowanie na rozwój społeczno-gospodarczy o czym świadczą wysokie środki przeznaczone na inwestycje oraz liczba projektów, które zyskały akceptację UE.

Na szczególną uwagę zasługuje ożywiona działalność kulturalna miasta oraz starania jego władz o przyjazny wizerunek.

O klimacie i działalności Krośnieńskiej Biblioteki Publicznej (KBP), jednej z większych instytucji kulturalnych Krosna, świadczą podejmowane przez bibliotekarzy działania, które często wykraczają poza tradycyjne ramy bibliotekarstwa, a wynikają z przyjętej strategii jej rozwoju na początku lat 90.

Mimo utraty z dniem 1 stycznia 1999 r. statusu biblioteki wojewódzkiej, KBP jest przykładem instytucji pokazującej, że konsekwencja w działaniu, podejmowanie nowych wyzwań, dobra współpraca z samorządem lokalnym i środowiskiem na rzecz którego pracuje, dostosowywanie oferty do zmieniających się warunków i oczekiwań użytkowników, innowacyjne działania na rzecz promocji czytelnictwa, a przede wszystkim stabilna dotacja organizatora, z czego ok. 10% na zakup nowości – pozwalają osiągnąć nie tylko wysokie wskaźniki poziomu usług, ale także satysfakcję i zadowolenie użytkowników.

Krośnieńska biblioteka swoją ofertę kieruje do osób w każdym wieku i o zróżnicowanym wykształceniu.

Spoleczne oddziaływanie KBP od wielu lat utrzymuje się na wysokim poziomie, co pokazuje tabela nr 1.

Podstawa prawna działalności biblioteki i struktura organizacyjna

Krośnieńska Biblioteka Publiczna (utworzona w 1947 r.) jest instytucją kultury działającą w oparciu o Statut nadany przez Radę Miasta Krosna w 1999 r. Od 1 grudnia 2003 r. pełni również funkcje biblioteki powiatowej dla dziesięciu bibliotek gminnych powiatu ziemskiego. KBP posiada 8 lokali / pomieszczeń o łącznej powierzchni 2401m², w tym Biblioteka Główna 1410 m².

W okresie od przejścia biblioteki pod zarządek Gminy Krosno powierzchnia lokali wzrosła o 400 m². Wszystkie placówki przeszły gruntowny remont, wymieniono meble biblioteczne i wyposażenie dzięki czemu poprawiła się w sposób zdecydowany funkcjonalność i estetyka lokali. Dostosowano rozmieszczenie filii do rzeczywistych potrzeb mieszkańców (zmieniono lokalizację kilku filii).

Obecnie strukturę organizacyjną KBP tworzy: Biblioteka Główna (Dział Gromadzenia i Opracowania Zbiorów, Wypożyczalnia Główna, Czytelnia Główna, Dział Informacyjno-Regionalny, Czytelnia Internetowa, Salonik Artystyczny, Oddział dla Dzieci) oraz siedem filii miejskich zlokalizowanych w dużych osiedlach Krosna. Biblioteka Główna z poszczególnymi działami pracuje na rzecz wszystkich placówek w zakresie spraw organizacyjnych, finansowych, administracyjnych oraz ściśle współpracuje w zakresie działań merytorycznych.

W KBP zatrudnione są 53 osoby, 80% kadry bibliotecznej posiada wykształcenie wyższe specjalistyczne.

Zbiory i czytelnictwo

Krośniceńska Biblioteka Publiczna dysponuje księgozbiorem liczącym na koniec 2010 r. 257 953 woluminów, 48 215 jednostek zbiorów specjalnych, 2400 oprawnych roczników czasopism archiwalnych oraz 150 tytułów czasopism bieżących. KBP utrzymuje jeden z najwyższych w kraju wskaźników zakupu książek w przeliczeniu na 100 mieszkańców – w 2010 r. wyniósł 23,3 wol.

Coroczna, wysoka dotacja samorządowa na zakup zbiorów oraz dodatkowe fundusze w ramach programów MKiDN (w l. 2004-2011 dotacja Ministerstwa na zakup nowości to blisko 240 tys. zł) pozwalają na systematyczną aktualizację zbiorów. Średnio rocznie przybywa ok. 10 tys. wol., natomiast ubytkowanych jest ok. 50% wpływów.

W l. 1999-2010 zakupiono 111 323 wol., a ubytkowano 62 252 wol., średnia zakupu książek w przeliczeniu na 100 mieszkańców wyniosła w tym okresie 19,5 wol. i jest jedną z najwyższych w Polsce.

Gromadzone zbiory mają charakter uniwersalny. Na koniec 2010 r. 38% zbiorów stanowiła literatura popularnonaukowa, 41% literatura piękna dla dorosłych, 21% literatura dla dzieci i młodzieży.

Planowo uzupełniane są również zbiory przeznaczone dla osób z dysfunkcją wzroku i słuchu – zbiory audiowizualne liczą blisko 50 tys. jednostek inwentaryzowanych i są jedynym tego typu zbiorem w powiecie krośnickim.

Średnio rocznie KBP rejestruje ponad 18 tys. stałych czytelników a dziennie bibliotekę odwiedza ponad 700 osób, którym udostępnia się ok. 2000 wydawnictw zwartych i ciągłych.

Na przestrzeni ostatnich 13 lat najczęściej z biblioteki korzystały dzieci i młodzież ucząca się, w tym studenci: 66,6% to osoby do 24 roku życia zarejestrowane w wypożyczalniach, 34% osoby w wieku 25-60 lat i 4,4% powyżej 60 lat.

Komputeryzacja i nowe technologie informacyjne

Krośniceńska Biblioteka od wielu lat aktywnie dąży do stworzenia mieszkańcom miasta i regionu optymalnych warunków do wykorzystywania nowoczesnych technologii w oferowanych usługach. Początki komputeryzacji KBP sięgają 1995 r., kiedy na trzech stanowiskach rozpoczęto tworzenie bazy książek w programie SOWA. Już w marcu 2000 r. rozpoczęto komputerowe udostępnianie w Wypożyczalni Główniej, równocześnie powiększając w kolejnych latach bazę danych o księgozbiory filii i zbiory specjalne.

Od 2002 r. pod adresem www.kbp.krosno.pl dostępna jest strona domowa biblioteki, w całości zarządzana i redagowana przez bibliotekarzy.

Tabela nr 1.

Zasięg oddziaływania biblioteki

Lata	Liczba mieszkańców Krosna	Księgozbiór w wol.	Czytelnicy w wypożyczalniach	Czytelnicy na 100 mieszkańców	Zakup książek w wol. na 100 mieszkańców	Wypożyczenia na zewnątrz	Wypożyczenia na 100 mieszkańców	Wypożyczenia prezenyjne	Odwiedziny w czytelnich
1998	49 227	197 064	17 212	34,8	16,6	373 481	822	99 240	32 100
2010	47 471	257 953	18 082	38,5	23,3	370 938	1 021	114 385	44 433

Istotne zmiany w zakresie obsługi użytkowników i kompleksowej automatyzacji KBP przyniósł 2007 r. Między innymi w ramach pozyskanych środków zewnętrznych wprowadzono format MARC 21, co pozwoliło dostosować tworzone bazy do międzynarodowych standardów opisu bibliograficznego.

Wszystkie placówki pracują na jednej instalacji systemu na głównym serwerze. Użytkownicy biblioteki mogą korzystać z jednej karty identyfikacyjnej we wszystkich działach i filiach bez konieczności każdorazowego zapisu. Operacje związane z obsługą użytkowników zostały w całości zautomatyzowane, co znacznie skraca czas obsługi. Informacje o zasobach KBP są dostępne nie tylko dla mieszkańców Krosna i regionu, ale dla każdego użytkownika z dowolnego komputera z dostępem do sieci rozległej, z możliwością rezerwacji i zamawiania wybranych pozycji online.

Budynek Filii nr 6 mieszczącej się w Rynku, został zmodernizowany i utworzono multimedialne centrum na rzecz promocji czytelnictwa i integracji środowiska lokalnego. Tutaj m.in. osoby niewidome i słabowidzące mogą korzystać ze specjalistycznego sprzętu. W 2009 r. utworzono pracownię digitalizacji i rozpoczęto tworzenie biblioteki cyfrowej.

Uruchomiona 1 grudnia 2009 r. Krośnieńska Biblioteka Cyfrowa – dostępna pod adresem www.kbc.krosno.pl (jako czterdziesta czwarta polska biblioteka cyfrowa) oraz Baza Informacji Regionalnej – www.kbir.krosno.pl, to kolejny krok w rozszerzeniu oferty i usług KBP oraz aktywizacji społeczności lokalnej do systematycznego wykorzystywania zasobów informacyjnych, w tym dziedzictwa kulturowego regionu w formie cyfrowej.

W wyniku konsekwentnie realizowanych w kolejnych latach prac automatyzujących procesy gromadzenia i udostępniania zbiorów, jak i pozyskanych dodatkowych środków finansowych obecnie biblioteka posiada 80 stanowisk komputerowych z dostępem do internetu, z których 67 pozostaje do dyspozycji czytelników. W Bibliotece Głównej działa sieć komputerowa – składająca się z 4 serwerów i 47 komputerów, na których dostępne są zasoby WWW oraz katalogowe i bibliograficzne bazy danych. Z dostępu do internetu czytelnicy korzystają bezpłatnie; koszt połączeń internetowych pokrywany jest m.in. ze środków z programu „Akademia Orange dla Bibliotek”. Rocznie ze stanowisk z dostępem do internetu korzysta ok. 20 tys. użytkowników. Tabela nr 2 przedstawia ofertę KBP.

Działalność informacyjno-bibliograficzna i wydawnicza

Formy usług informacyjnych kierowane do użytkownika indywidualnego oraz zbiorowego, prowadzone przez wszystkie placówki KBP, wykazują duże zróżnicowanie.

Działania na rzecz popularyzacji i dokumentowania wiedzy o regionie, to jedno z istotniejszych zadań biblioteki realizowane głównie przez Dział Informacyjno-Regionalny. Biblioteka gromadzi i opracowuje wszystkie publikacje na temat Krosna i powiatu krośnieńskiego – książki, czasopisma, dokumenty życia społecznego, dokumenty audiowizualne. W systemie SOWA/MARC 21 opracowuje bibliografię regionalną, kartotekę zagadnieniową i dokumenty życia społecznego. Bazy dostępne są w internecie. KBP uczestniczy od 2008 r. w budowie komputerowego sytemu bibliografii regionalnej województwa podkarpackiego.

W 2007 r. wydano w formie drukowanej *Bibliografię Krosna i powiatu krośnieńskiego 2000-2005*, obecnie przygotowany jest tom za kolejne 5 lat.

KBP wydaje półrocznik – „Krośnieńskie Zeszyty Biblioteczne”, katalogi wystaw, materiały pokonferencyjne oraz publikacje związane z regionem.

Wszystkie wydawnictwa KBP publikowane są równoległe w wersji cyfrowej i dostępne na stronie Krośnieńskiej Biblioteki Cyfrowej. Użytkownicy biblioteki mają również dostęp do Sytemu Informacji Prawnej LEX.

Projekty ze środków pozabudżetowych

Wraz z pojawieniem się możliwości udziału w konkursach grantowych, biblioteka systematycznie realizuje nowe zadania finansowane z dotacji zewnętrznych.

Tabela nr 2.

Oferta biblioteki

Lata	Ilość stanowisk komputerowych	Ilość osób korzystających z internetu	Liczba udzielonych informacji	Liczba zorganizowanych imprez	Liczba uczestników imprez czytelnicko-animacyjnych
1998	15	-	12 031	839	8 532
2010	80	20 000	29 139	1 937	16 024



Pozyskiwane granty pozwalają nie tylko rozszerzyć działalność merytoryczną instytucji, poprzez wzbogacenie oferty kulturalno-edukacyjnej, ale również zwiększyć wydatki inwestycyjne, m.in. na zakup sprzętu niezbędnego do podniesienia jakości świadczonych usług, głównie w zakresie automatyzacji i szeroko prowadzonej działalności informacyjnej. Są to głównie działania jednoroczne – stanowiące zamknięte cykle podporządkowane określonym celom. W latach 2004-2011 KBP zrealizowała ponad 30 projektów o łącznej wartości 1 mln 235 tys. zł. Najwięcej środków pozyskano z Programów Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego – głównie z Programu Promocja Czytelnictwa – lata 2007-2008 (w 2009 r. Literatura i Czytelnictwo, a w 2010-2011 Wydarzenia Artystyczne – Priorytet. 4 Literatura), Programu Edukacja Kulturalna i Diagnoza Kultury (2009) oraz Programu Mecenat. Szereg mniejszych projektów realizowanych było co roku ze środków pozyskiwanych w konkursach Gminy Krosno.

Biblioteka uczestniczy w projektach o charakterze ogólnomiejskim, realizowanych we współpracy z innymi instytucjami kultury, w tym projektach międzynarodowych. W latach 2006-2007 w ramach Programu Interreg III Polska-Republika Słowacka KBP realizowano zadanie pn. *Krosno – niepowtarzalne miasto w wyjątkowym miejscu*. W 2002 r. Krośnieńska Biblioteka przy wsparciu Fundacji Karpackiej realizowała projekt pn. *Promocja interkulturowego dialogu w Euroregionie Karpackim*, natomiast w 2005 r. zadanie pn. *Miejsca od innych droższe*. W ramach tego projektu zrealizowano konkurs literacki z udziałem młodzieży, warsztaty dla pisarzy z Polski i Słowacji oraz konferencję pn. *Tradycja i historia regionów we współczesnej literaturze polskiej i słowackiej*. Nawiązanie kontaktów w trakcie realizacji zadań stworzyło podstawy do kontynuowania współpracy z bibliotekami w Preszowie i Svidniku.

Znaczące miejsce w działaniach projektowych biblioteki zajmują inicjatywy na rzecz promocji czytelnictwa – adresowane zarówno do dzieci i młodzieży,

jak i czytelników dorosłych, m.in. *Inspiracje Literackie – Krośnieńskie Spotkania z Literaturą Współczesną, Magiczne podróże po literaturze, W Przestrzeniach Literatury, czy Z książką w roli głównej*.

W ramach tych projektów Krośnieńska Biblioteka gościła znanych twórców literatury polskiej. Łączna wartość wymierzonych zadań to blisko 140 tys. zł. W ramach projektów promujących literaturę dla dzieci KBP systematycznie współpracuje z Lwowską Obwodową Biblioteką dla Dzieci, organizując m.in. konferencje popularyzujące innowacyjne działania na rzecz animacji czytelnictwa dziecięcego.

Istotne znaczenie w kontekście rozwoju nowoczesnych technologii informatycznych i podnoszenia jakości usług informacyjnych w KBP, miały trzy projekty zrealizowane w latach 2007-2009 z Programu Mecenat o wartości ponad 720 tys. zł.

W ramach zadań pn. *Biblioteka w sieci – wdrożenie nowoczesnego systemu informatycznego wraz z elektronicznym zabezpieczeniem zbiorów; Biblioteka nowoczesnym centrum informacji i promocji czytelnictwa; Rozbudowa i digitalizacja regionalnych zasobów informacyjnych* w KBP powstało m.in. nowoczesne Centrum Informacji Multimedialnej, wyposażone w wysokiej jakości sprzęt komputerowy, utworzono Krośnieńską Bibliotekę Cyfrową oraz wdrożono nowoczesny system obsługi użytkowników.

We współpracy z miejskimi instytucjami kultury biblioteka realizowała projekty, na które granty pozyskało miasto Krosno, a które wpisywały się w ogólnopolskie działania rocznicowe. W 2007 r. w związku z obchodami Roku Wyspiańskiego KBP współrealizowała projekt pod nazwą *Talenta bowiem są niezmiernie, lecz trzeba, by w nie duch wstąpił* organizując konkurs wiedzy i wystawę, natomiast w 2008 r. projekt związany z obchodami Roku Herberta pn. *Jaskinia Filozofów – Obchody Roku Zbigniewa Herberta w Krośnie*, a w 2011 r. w ramach Roku Miłosza, wspólnie z krośnieńskim oddziałem SBP biblioteka zrealizowała projekt *Miłosz – poeta wciąż odkrywany*.

Promocja literatury i sztuki

KBP realizuje różne formy działalności kulturalno-edukacyjnej: konkursy, wystawy, sesje popularnonaukowe, konferencje regionalne, ogólnopolskie i międzynarodowe, spotkania autorskie, warsztaty, zajęcia z zakresu edukacji czytelniczej i medialnej.

Szczególne miejsce w tych działaniach zajmują inicjatywy na rzecz promocji książki i czytelnictwa. Do częstszych form w środowisku lokalnym należały w ostatnich latach spotkania autorskie, zarówno z twórcami regionalnymi, jak i z pisarzami i poetami o uznanym dorobku literackim w skali kraju. Tylko w ostatnich czterech latach odbyło się ponad 40 spo-

tką z uznanymi twórcami polskiej literatury współczesnej. Z czytelnikami spotkali się m.in. Andrzej Stasiuk, Olga Tokarczuk, Adam Zagajewski, Manuela Gretkowska.

Rozszerzenie działalności biblioteki na rzecz promocji literatury i sztuki było możliwe w wyniku pozyskania dodatkowej powierzchni użytkowej i otwarcia w 2004 r. Saloniku Artystycznego. W ramach dwóch cykli „Środy Literackie” (czwarta środa miesiąca) i „Środy Artystyczne” (druga środa miesiąca) odbywają się spotkania z pisarzami, prozaikami, podróżnikami, wernisaże malarstwa, grafiki, rzeźby i fotografii.

W ramach corocznie organizowanej „Międzynarodowej Galicyjskiej Jesieni Literackiej” oraz Międzynarodowych Spotkań Polonijnych w Saloniku gościli pisarze z Ukrainy, Niemiec, Wietnamu, Szwecji, Ukrainy i Litwy.

Warsztaty w bibliotece dla pisarzy i poetów polonijnych prowadzili m.in. Wojciech Siemion i Marek Wawrzkiwicz.

Istotne miejsce w działalności Saloniku Artystycznego zajmują spotkania z podróżnikami, połączone najczęściej z prezentacją fotografii (gościła tutaj m.in. znana podróżniczka Elżbieta Dzikowska).

Dopelnieniem relacji z podróży zagranicznych są prezentacje fotografii, pokazujące piękno polskich regionów, jak „Karpackie Parki Krajobrazowe”, „Leśne fotografie” – coroczne wystawy pokonkursowe organizowane przez Regionalną Dyрекję Lasów Państwowych w Krośnie, a także historyczne prace Bieszczadzkiej Grupy GOPR „Wolanie z Polonin”.

W KBP również mają miejsce prezentacje nowo wydanych publikacji dotyczących miasta i regionu, w tym wielokrotnie we współpracy ze Stowarzyszeniem Miłośników Ziemi Krośnieńskiej.

W bibliotece działają również Kluby, w których systematycznie odbywają się spotkania i dyskusje poświęcone literaturze, filmom, podróżom, zagadnieniom społecznym. Biblioteka oferuje spotkania w Dyskusyjnym Klubie Książki, Klubie Miłośników Filmu, Klubie Podróżnika, Literackim Forum Dyskusyjnym oraz Klubie Fantastyki „Elizjum”.

Wszystkim działaniom towarzyszą materiały promocyjne, w tym plakaty, afisze i foldery. Program imprez KBP publikowany jest na stronie internetowej biblioteki oraz miasta, a o poszczególnych działaniach informowane są lokalne i regionalne media, w tym portale internetowe.

KBP jest organizatorem konferencji, seminariów i warsztatów przeznaczonych zarówno dla bibliotekarzy, jak i dla społeczności lokalnej.

Współpracuje również z wieloma podmiotami działającymi w mieście i regionie w zakresie działań o charakterze szeroko pojętej edukacji kulturalnej.



Krośnieńska Biblioteka systematycznie włącza się w działania o charakterze ogólnopolskim, jak obchody Światowego Dnia Książki czy Ogólnopolski Tydzień Bibliotek, proponując w tym czasie imprezy promujące książkę i bibliotekę w środowisku.

Animacja czytelnictwa dziecięcego

Realizując szereg inicjatyw na rzecz dzieci i młodzieży, wprowadzając innowacyjne metody pracy, dążymy do tego, aby przede wszystkim poprzez prowadzone działania skierowane do tej grupy użytkowników być miejscem edukacji, spotkań i twórczej zabawy.

Zbiory dla dzieci i młodzieży gromadzi i udostępnia Oddział dla Dzieci, od 2009 r. zlokalizowany w Bibliotece Głównej, oraz 6 filii na terenie miasta. 54,5 tys. woluminów spośród liczącego 258 tys. księgozbioru biblioteki stanowi literatura piękna dla dzieci i młodzieży.

Jednak oprócz edukacji poprzez indywidualny kontakt z książką, Krośnieńska Biblioteka szczególną wagę przywiązuje do aktywnych form edukacji, realizując m.in. konkursy, spotkania autorskie, lekcje z zakresu edukacji czytelniczej i medialnej, gry i zabawy, wykorzystując przy tym literaturę piękną, popularnonaukową, jak i źródła elektroniczne i zbiory specjalne.

Oferta Oddziału dla Dzieci i filii KBP adresowana do młodych mieszkańców Krosna i regionu krośnieńskiego dostosowana jest do potrzeb i oczekiwań tak dzieci, jak i opiekunów i nauczycieli. Równocześnie staramy się proponować działania innowacyjne, które pomagają „uzależnić” dziecko od czytania. Biblioteka aktywnie uczestniczy w akcjach Fundacji ABC XXI „Cała Polska Czyta Dzieciom”.

Szczególne miejsce w tych inicjatywach zajmują dzieci najmłodsze. To do nich adresujemy wiele działań cyklicznych.

Każda filia KBP współpracuje z przedszkolami miejskimi i prywatnymi, proponując maluchom różne formy nauki i zabawy z wykorzystaniem tekstów literackich.

Popularyzacji literatury przez piękne, głośne czytanie służą również majowe imprezy realizowane

cyklicznie z udziałem władz samorządowych – m.in. w 2009 r. pod hasłem „Magia czytania”, w 2010 r. „Czytasz = Wygrywasz”, w 2011 r. piknik literacki pod nazwą „Czytanie się liczy!”.

W tym czasie fragmenty ulubionych książek czytają dzieciom przedstawiciele różnych zawodów oraz samorządowcy. Uczniowie krośnieńskich szkół uczestniczą w konkursie o tytuł „Mistrza Pięknego Czytania”, a także biorą udział w spotkaniach autorskich, grach i zabawach.

To właśnie spotkania z autorami i ilustratorami książek dla dzieci, realizowane od kilku lat całoroczne projekty z grantów Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, mają na celu rozwijanie zainteresowań literackich wśród młodych czytelników oraz popularyzacja współczesnej literatury. Przynajmniej raz w miesiącu ma miejsce spotkanie z pisarzem, poetą lub ilustratorem tworzącym dla dzieci. W ostatnich latach biblioteka gościła najpopularniejszych polskich pisarzy i ilustratorów, m.in.: Grzegorza Kasdepkę, Ewę Chotomską, Tomasza Trojanowskiego, Joannę Olech, Katarzynę Majgier, Joannę Zagner-Kołat.

Zachętą do czytania są również konkursy recytatorskie i konkursy pięknego czytania. Oddział dla Dzieci organizuje je od 10 lat dwa razy do roku pod hasłem: „Czytam, bo lubię – Wiosna”, „Czytam, bo lubię – Jesień”. Podczas każdego z nich odbywa się prezentacja książek współczesnych polskich pisarzy.

Z kolei umiejętności twórcze dzieci mają okazję – zaprezentować się w licznych konkursach literackich ogłaszanych przez bibliotekę oraz organizowanym od dwunastu lat Krośnieńskim Konkursie Literackim. Pomocą w tym zakresie są warsztaty literackie, realizowane w Oddziale dla Dzieci i Filii nr 4, prowadzone przez znanych pisarzy.

Ważne miejsce w edukacji literackiej prowadzonej przez bibliotekę zajmują działania z wykorzystaniem elementów teatru. W ramach projektu pod nazwą „Teatr, teksty i preteksty... edukacja teatralna dzieci” – dzieci uczestniczyły w warsztatach prowadzonych przez aktorów, odbyły się cztery spotkania z autorkami książek i scenariuszy teatralnych – Lilianą Bardijewską i Kaliną Jerzykowską, a także Festiwal Bajek i Legend Świata, czyli konkursowy przegląd małych form teatralnych. Laureaci wyjechali na spektakl do Teatru „Maska” w Rzeszowie, natomiast najmłodszy mieszkańcy Krosna mogli obejrzyć dwa przedstawienia w wykonaniu aktorów Teatru im. Wandy Siemaszkowej w Rzeszowie pt. „Pchła Szachrajka”.

Co roku Oddział dla Dzieci i wszystkie filie KBP w okresie ferii zimowych i letnich wakacji proponują dzieciom codzienne spotkania, zajęcia edukacyjne, gry i zabawy z wykorzystaniem książki.

Edukacji artystycznej przez książkę służą liczne konkursy plastyczne, a ich efekty prezentowane są w mini galerii dziecięcej.

Obsługa czytelnicza i informacyjna specjalnych grup użytkowników

Szczególne miejsce w działalności KBP zajmują osoby starsze i niepełnosprawne. Ponad 5 tys. tytułów „książki mówionej” oferuje osobom niewidomym i słabo widzącym Centrum Multimedialne. Osoby z dysfunkcją wzroku mają do dyspozycji odpowiednie narzędzia do korzystania zarówno z technologii komputerowych, jak i książek: m.in. MultiLektorów, monitora brajlowskiego, powiększalnika tekstu MyReader, oprogramowania udźwiękawiającego i powiększającego JawsProfessiona i Lunar Plus, a także odtwarzaczy książki mówionej. Większość osób korzystających z tych urządzeń to członkowie krośnieńskiego koła Polskiego Związku Niewidomych. Dla tych osób KBP organizuje różnego typu spotkania. Gromadzone są również filmy DVD z funkcją audiodeskrypcji.

„Łatwe i trudne tematy”, to cykl spotkań, które odbywają się raz w miesiącu, w Domu Pomocy Społecznej w oparciu o książki. Celem współpracy biblioteki z taką placówką, jest wypełnienie wolnego czasu osobom, które nie mogą samodzielnie korzystać z księgozbioru, zainteresowanie ich różnego rodzaju literaturą, która może być pomocna w ich trudnej codzienności. Spotkania prowadzone są najczęściej w formie pogadanki, z krótkim czytaniem tekstu, czasami dodatkowo urozmaicone nagraniami z muzyką i poezją. Zazwyczaj kończą się ożywioną dyskusją.

Od ponad 10 lat biblioteka współpracuje również ze Specjalnym Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym w Krośnie, prowadząc zajęcia edukacyjne dla dzieci z upośledzeniem umiarkowanym i lekkim, zarówno w ośrodku, jak i w bibliotece.

Dla dzieci z Ośrodka Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczego w Krośnicach prowadzone są cotygodniowe spotkania z wykorzystaniem tekstów literatury pięknej.

Osobom starszym 50+, które chciałyby nabyć umiejętności w zakresie obsługi sprzętu komputerowego i internetu, biblioteka proponuje warsztaty prowadzone w czytelnich internetowych.

Współpraca z zagranicą i środowiskiem lokalnym

Wśród wielu działań promocyjnych włączonych w koncepcję zarządzania biblioteką jako instytucji otwartej istotne miejsce zajmuje współpraca międzynarodowa oraz aktywny udział biblioteki w działaniach ogólnomiejskich, realizowanych we współpracy z innymi instytucjami kultury.

Kontynuowana była współpraca z bibliotekami Euroregionu Karpackiego zapoczątkowana w 1996 r. Były to konferencje, seminaria, warsztaty literackie, konkursy adresowane do dzieci i młodzieży oraz publi-

kacje dwujęzyczne. Większość wydarzeń realizowana była dzięki grantom z Fundacji Karpackiej – Polska.

Biblioteka co roku uczestniczy w takich wydarzeniach, jak: Karpackie Klimaty (święto kultury polsko-węgierskiej), Międzynarodowa Galicyjska Jesień Literacka, Targi Euroregionalne.

W ramach corocznych Dni Kultury Węgierskiej KBP przygotowuje tematyczne wystawy, organizuje spotkania literackie i promujące literaturę i twórców węgierskich, np.: w sierpniu 2006 r. w Krośnieńskiej Bibliotece odbyło się spotkanie poświęcone 50. rocznicy Rewolucji Węgierskiej. Wśród znakomych gości obecni byli: ambasador Węgier w Polsce, konsul generalny oraz przedstawiciele władz samorządowych miasta Krosna i partnerskich miast węgierskich. Gościem honorowym był ostatni Prezydent Rzeczypospolitej na uchodźstwie Ryszard Kaczorowski.

Zaprezentowana wystawa pt. „Nadzieja wolności – Węgierska Rewolucja 1956” przedstawiała tragiczne wydarzenia i drogę do wolności narodu węgierskiego. W ramach „Karpackich Klimatów” w Saloniku Artystycznym Biblioteki odbywają się spotkania z poetami i pisarzami oraz prezentowane są wystawy artystów z krajów Euroregionu Karpackiego.

Funkcja powiatowa KBP

Od 2003 r. Krośnieńska Biblioteka Publiczna realizuje zadania biblioteki powiatowej dla powiatu ziemskiego. Obok realizacji podstawowych zadań, dużą uwagę kładzie się na promocję usług i zbiorów bibliotek terenowych. Coroczne analizy dotyczące planowania i sprawozdawczości działalności bibliotek publicznych na terenie powiatu stają się przedmiotem debaty właściwych komisji Starostwa Powiatowego z udziałem przedstawicieli KBP. Wielokrotnie też problemy czytelnictwa i usług bibliotek były przedmiotem obrad sesji powiatu krośnieńskiego. Na podkreślenie zasługuje dobra współpraca KBP z przedstawicielami władzy samorządowej poszczególnych gmin w powiecie. Prowadzony program doskonalenia zawodowego bibliotekarzy cyklicznie realizowany z udziałem ekspertów z zewnątrz oraz specjalistów z KBP odpowiada za zapotrzebowanie powiatowego środowiska bibliotekarskiego. Pomoc merytoryczna instruktora KBP w placówkach terenowych pozwala w sposób efektywny i skuteczny rozwiązywać różnorodne problemy bibliotek. Korzyści ze wspólnych działań są widoczne zarówno w tworzeniu spójnej sieci, jak i osiągnięciu wysokich wskaźników bibliotecznych.

Ponadto w opinii społeczności lokalnej biblioteki są wiarygodnym partnerem na rzecz podnoszenia standardów intelektualnych środowiska.

Do niewątpliwych sukcesów można zaliczyć udział bibliotek gminnych w wielu projektach ogólnopolskich, np. „Ikonka”, Program Rozwoju Bibliotek oraz Infrastruktura Bibliotek.

Nagrody i wyróżnienia

Krośnieńska Biblioteka zajmuje znaczącą pozycję w skali kraju, ze względu na jeden z najwyższych wskaźników czytelnictwa, jak i zakres prowadzonej działalności – o czym świadczą liczne nagrody i wyróżnienia, m.in.:

- Mistrz Promocji Czytelnictwa 2010 – wyróżnienie specjalne (Zarząd Główny SBP),
- I Nagroda w ogólnopolskim konkursie na najlepszy program promujący Tydzień Bibliotek 2009 (Zarząd Główny SBP),
- Mistrz Promocji Czytelnictwa 2009 – specjalne wyróżnienie dla laureatów poprzednich edycji konkursu za utrzymanie wysokiego poziomu popularyzacji książek i czytelnictwa (Polska Izba Książki),
- Tytuł Mistrz Promocji Czytania za udział w konkursie na „Najbardziej aktywną bibliotekę 2007” (Polska Izba Książki),
- II miejsce w Ogólnopolskim konkursie na najlepszy program działań w Tygodniu Bibliotek w 2007 roku (Zarząd Główny SBP).

W 2003 r. biblioteka została odznaczona medalem „Bibliotheca Magna Perennisque” przez Zarząd Główny SBP.

O Krośnieńskiej Bibliotece i jej działaniach często informują lokalne i regionalne media, a także ogólnopolskie czasopisma bibliotekarskie (średnio rocznie pojawia się ponad 100 publikacji w prasie).

Wymierne osiągnięcia, wynikające z realizowanych działań generują istotne korzyści w wymiarze społecznym, intelektualnym i instytucjonalnym.

Teresa Leśniak jest dyrektorem Krośnieńskiej Biblioteki Publicznej

Małgorzata Kłos

65 lat na rzecz edukacji pomorskiej, czyli słów parę o działalności Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Gdańsku

Wizja rozwoju, konsekwencja w działaniu, zgrany zespół pracowników – pasjonatów własnego zawodu oraz nowoczesne narzędzia pracy, to niezbędne elementy, które musi posiadać Biblioteka Pedagogiczna, by funkcjonować na rynku usług edukacyjnych i sprostać zmieniającym się oczekiwaniom odbiorców usług bibliotecznych.



Obchodzony niedawno jubileusz 65-lecia działalności Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Gdańsku był okazją nie tylko do świętowania i promocji, ale też do refleksji, jak Biblioteka Pedagogiczna odnajduje się w dzisiejszej, bardzo różnicowanej rzeczywistości i co może zaoferować swoim klientom.

Obchody jubileuszu odbyły się 5 października 2011 r. w formie uroczystego posiedzenia Rady Pedagogicznej. Był to czas podsumowania dokonań, zwłaszcza z ostatnich pięciu lat.

Niewątpliwie największym osiągnięciem instytucji w tym czasie było przystąpienie do finansowanego ze środków unijnych Projektu *Pomorska Biblioteka Cyfrowa*. Uczestnictwo w Projekcie umożliwiło instytucji wejście do grona bibliotek akademickich i naukowych, użytkujących specjalistyczne oprogramowanie biblioteczne. To dzięki Projektowi, a także ogromnemu zaangażowaniu pracowników, Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Gdańsku zmienia swoje oblicze. Zakupiony w ramach Projektu system biblioteczny Virtua otworzył Bibliotece drogę do współpracy z katalogiem narodowym NUKAT oraz umożliwił współpracę online z katalogami innych bibliotek. Dzięki udziałowi w Projekcie w instytucji skanowane są zbiory, które po opracowaniu zamieszczane są w *Pomorskiej Bibliotece Cyfrowej*. Realizując Projekt, PBW w Gdańsku unowocześnia metody pracy, stając się bardziej „przyjazną” dla odbiorców swoich usług.

Nowe technologie to jednak nie wszystko. Głównym atutem i najważniejszą wartością bibliotek pedagogicznych nadal są pracujący w nich nauczyciele bibliotekarze, bardzo dobrze przygotowani do zawodu i stale podnoszący swoje kwalifikacje.

Dzięki swojemu statusowi zawodowemu, pracownicy bibliotek pedagogicznych mają najlepsze predystrybucje do wspomagania aktywności zawodowej nauczycieli wszystkich rodzajów placówek oświatowych. Ponadto nie należy zapominać, że służą również innym grupom użytkowników – wszystkim osobom zainteresowanym podnoszeniem kwalifikacji i uczestniczącym w procesie kształcenia ustawicznego.

Biblioteka Pedagogiczna, przygotowując swoją ofertę zgodnie z potrzebami osób związanych z oświatą i uczących się, tworzy dla nich specjalistyczną kartotekę zagadnieniową, znakomicie wypełnia swoją misję. Do dyspozycji pedagogów i tych, którzy kształcą się w systemie szkolnym, ale także pozaszkolnym, jest zróżnicowany, specjalistyczny księgozbiór, w którym znajdują się czasopisma metodyczne często „nieobecne” w bibliotece szkolnej, a także nieprenumerowane przez biblioteki publiczne. Instytucja posiada bogate zbiory audiowizualne o tematyce edukacyjnej i wychowawczej. Wśród tego typu zbiorów, na różnych nośnikach, znajdują się pozycje przeznaczone dla nauczycieli pracujących z dziećmi z deficytami rozwojowymi takimi jak dysleksja. Ze zbiorów tych korzystają także rodzice i opiekunowie dzieci.

Coraz częściej do PBW w Gdańsku trafiają osoby niezwiązane w żaden sposób z oświatą, lecz zainteresowane tym, co oferuje instytucja. Ze względu na bezpłatny dostęp do sieci z Internetowego Centrum Informacji Multimedialnej korzystają bezrobotni. Przychodzą tu także osoby biorące udział w różnych kursach, piszące prace zaliczeniowe, a nieposiadające komputera. Z roku na rok zwiększa się liczba maturzystów zapisujących się do biblioteki pedagogicznej. Mogą tu liczyć na możliwość wypożyczenia zbiorów w różnej postaci, a także na wsparcie przy zbieraniu materiałów do prezentacji maturalnych oraz instruktaż, jak prawidłowo sporządzić bibliografię załącznikową.

Podobnie, jak w niektórych bibliotekach pedagogicznych w innych województwach, PBW w Gdańsku ma w swojej strukturze wydział muzealny. Jest nim Wydział Zbiorów Specjalnych, składający się z Regionalnej Izby Edukacyjnej, w której prowadzone są lekcje regionalne oraz z Muzeum Oświaty Pomorskiej, którego zadaniem jest gromadzenie, opracowanie, a także popularyzacja zbiorów, związanych z historią oświaty w regionie.

PBW w Gdańsku jest otwarta na różne inicjatywy. Tu przychodzą wszyscy ci, którzy mają pasję i pragną je rozwijać, a także dzielić się swoimi doświadczeniami. Od 2005 r., współpracując z Fundacją „ABCXXI – Cała Polska czyta dzieciom”, biblioteka realizuje cykl zajęć, rozwijających czytelnictwo wśród uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych. Co roku, współdziałając ze Stowarzyszeniem Bibliotekarzy Polskich, przygotowuje ofertę w ramach Tygodnia Bibliotek. Popularyzuje jednocześnie własne zbiory, organizuje sesje metodyczne dla nauczycieli, wspomaga ośrodki doskonalenia w prowadzeniu zajęć dla nauczycieli bibliotekarzy. Rozwija się również współpraca Biblioteki z prywatnymi szkołami wyższymi, a także z wydawnictwami edukacyjnymi. Dzięki dobrze układającej się współpracy z Biurem Edukacji Publicznej Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Gdańsku, na terenie instytucji prezentowane są wystawy, którym towarzyszą warsztaty, poświęcone

przedstawianej tematyce. Współdziałając z Polskim Instytutem Sztuki Filmowej i Centrum Edukacji Obywatelskiej, instytucja realizuje program „Filmoteka Szkolna”. Na terenie PBW w Gdańsku, od 2009 r. odbywają się spotkania Międzyszkolnego Koła Filmowego, podczas których mają miejsce projekcje filmowe, ujęte w cykle tematyczne. Prezentacje filmów poprzedzone są prelekcją, a zakończone dyskusją z udziałem moderatora. Zajęcia z edukacji filmowej są adresowane do uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. Uczestniczą w nich również nauczyciele, którzy w szkołach popularyzują wiedzę o kulturze.

Bibliotekę wspomaga, założone w 2001 r., Towarzystwo Przyjaciół PBW w Gdańsku. Działa przy nim Ośrodek Biblioterapii, zajmujący się przygotowaniem osób do prowadzenia zajęć biblioterapeutycznych. W bibliotece odbywają się cyklicznie spotkania, podczas których nauczyciele praktycy dzielą się z innymi nauczycielami swoimi doświadczeniami zawodowymi w zakresie wykorzystania literatury, jako narzędziami w pracy pedagogicznej. Od paru lat biblioteka współpracuje także z Polskim Związkiem Esperantystów, propagującym idee Ludwika Zamenhoffa. W 2009 r., w rocznicę śmierci twórcy esperanto – 14 kwietnia, Oddział Gdański Polskiego Związku Esperantystów przekazał instytucji zbiór książek i czasopism esperanckich oraz podręczników do nauki języka. Dzięki temu darowi, PBW w Gdańsku posiada obecnie największy zbiór esperantianów w województwie pomorskim, który udostępnia wszystkim zainteresowanym. Instytucja jest organizatorem imprez w ramach Bałtyckiego Festiwalu Nauki, zainaugurowanego przez środowisko trójmiejskich uczel-

ni wyższych. Działa w ten sposób od początku istnienia festiwalu, czyli od 2003 r. Tylko w ciągu ostatnich pięciu lat, PBW w Gdańsku zorganizowała 15 imprez festiwalowych dla około 1200 uczestników.

Wiele cieszących się zainteresowaniem środowiska lokalnego inicjatyw ma miejsce na terenie filii PBW w Gdańsku, usytuowanych w 13 miastach powiatowych województwa pomorskiego. To miejsca przyjazne dla osób uczących się, poszukujących w placówkach nie tylko zbiorów, ale także fachowej pomocy, jak dotrzeć do wartościowych źródeł informacji. W filiach odbywają się także cyklicznie spotkania zespołów samokształceniowych bibliotekarzy szkolnych, którym pracownicy biblioteki pedagogicznej prezentują nie tylko ofertę dla placówek oświatowych, ale także służą instruktążem i wsparciem metodycznym. To właśnie w bibliotekach pedagogicznych bibliotekarze z różnych placówek mają możliwość wymiany doświadczeń i doskonalenia warsztatu pracy, zaś rozpoczynający pracę w zawodzie otrzymują niezbędną, fachową pomoc.

Tak się złożyło, że 65. rocznica powołania do życia biblioteki zbiegła się z jubileuszem 90-lecia założenia Gdańskiej Macierzy Szkolnej, której imię nadano bibliotece 35 lat temu. Imię organizacji, mającej duże oddziaływanie w okresie międzywojennym i podejmującej w Wolnym Mieście Gdańsku wiele działań o charakterze kulturalno-patriotycznym, było zawsze zobowiązujące dla osób zatrudnionych w bibliotece, czego najlepszym dowodem jest jej dotychczasowa działalność.

Małgorzata Klos jest dyrektorem Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. Gdańskiej Macierzy Szkolnej w Gdańsku.

Sprawozdania i relacje

I Salon Bibliotek na XX Targach Książki Historycznej

W dniach 24-27 listopada 2011 r. odbyły się w Arkadach Kubickiego na Zamku Królewskim w Warszawie XX Targi Książki Historycznej, zorganizowane, jak co roku, przez Porozumienie Wydawców Książki Historycznej i Fundację „Historia i Kultura”. Targi Książki Historycznej to promocja książki, a także okazja do zakupu ciekawych pozycji, możliwość zdobycia autografów wielu cenionych autorów, wysłuchania pasjonujących rozmów, różnorodne projekcje filmowe, prezentacje gier strategicznych czy wystawa eksponatów militarnych.

Oficjalna gala z okazji rozpoczęcia targów miała miejsce 24 listopada, na Sali Głównej Zamku Królewskiego, gromadząc wydawców, gości i media. Marszałek Senatu Bogdan Borusewicz uroczystie otworzył targi.

Podczas uroczystości wręczono Nagrody KLIO za popularyzację wiedzy i literatury historycznej w czterech kategoriach – autorskiej, edytorskiej, monografii naukowej, oraz warsawianistycznej.

W kategorii autorskiej nagrodę I stopnia otrzymała A. Wolff-Powęska (*Pamięć – brzemień i uwolnienie. Niemcy wobec nazistowskiej przeszłości (1945-2010)*), nagrodę II stopnia K. Marciniak (*Mitologia grecka i rzymska*), nagrodę III stopnia D. A. Sikorski (*Kościół w Polsce za Mieszka I i Bolesława Chrobrego*).

W kategorii monografii naukowych nagrodę I stopnia przyznano H. Zaremskiej (*Żydzi w średniowiecznej Polsce. Gmina Krakowska*), nagrodę II stopnia otrzymał J. Kochanowski (*Tylnymi drzewiami. Czarny rynek w Polsce 1944-1989*), zaś nagrodę III stopnia P. Ł. Grotowski (*Święci wojownicy w sztuce bizantyńskiej (843-1261)*). W kategorii edytorskiej przyznano 3 wyróżnienia – dla wydawnictwa DEMART za edycję książki *Polska od roku 1944. Najnowsza historia*, dla wydawnictwa BOSZ za *Dzieje Polskiej Dyplomacji* i dla wydawnictwa Instytutu Historii PAN za edycję książki *Najstarsza księga promocji Wydziału Sztuk Uniwersytetu Krakowskiego w latach 1402-1541*. W kategorii ostatniej, dotyczącej pozycji varsavianistycznych, wyjątkowo zostały przyznane 4 równorzędne nagrody II stopnia – dla L. Królikowskiego (*Warszawa – dzieje fortyfikacji*), dla A. Sultan-Lipskiej za opracowanie do druku wspomnień Stanisława Gieyszтора (*Moja Warszawa*), dla K. Madera i M. Żuławnik (*Proboszcz Getta*) oraz dla J. Olczak-Ronikier (*Korczak. Próba biografii*).

Nagrodą PRO MEMORIA uhonorowano M. Gałęziowskiego za książkę *Na wzór Berka Joselewicza. Żołnierze i oficerowie pochodzenia żydowskiego w Legionach Polskich*.

Po raz pierwszy w Targach Książki Historycznej uczestniczyło Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich organizując I Salon Bibliotek, w którym prezentowano publikacje o tematyce historycznej, wydawane przez polskie biblioteki publiczne i naukowe. Na stoisku zbiorczym pod patronatem SBP wystawiono ponad 100 tytułów z 28 bibliotek. Dodatkowo zorganizowano trzy stoiska indywidualne – Biblioteki Narodowej, Centralnej Biblioteki Wojskowej, Biblioteki Publicznej m.st. Warszawy – Biblioteki Głównej Województwa Mazowieckiego. I Salonowi Bibliotek towarzyszył opracowany i wydany przez SBP *Katalog publikacji historycznych bibliotek*, który zawierał blisko 180 pozycji wydanych w ostatnich latach przez biblioteki. Zapraszano także na spotkania z autorami, m.in. z prof. Andrzejem Mężyńskim, autorem książki *Biblioteki Warszawy w latach 1939-1945*, z prof. Dariuszem Jaroszem, autorem *Dzieje książki w Polsce 1944-1989. Wybór źródeł*, czy ze Zdzisławem Zaborskim, autorem książek: *Trwaliśmy przy Tobie, Warszawo. Historia konspiracji i walki VI Rejonu „Helenów” Pruszków-Piastów-Ursus-Sękocin* oraz *DURCHGANGSLAGER 121, niemiecka zbrodnia specjalna*.

W dniu 26 listopada, w ramach I Salonu Bibliotek odbyło się seminarium „Małe ojczyzny – historyczne wydawnictwa regionalne bibliotek”, zorganizowane przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich. Spotkanie prowadziła Elżbieta Stefańczyk, przew. SBP. Witając słuchaczy przedstawiła ideę I Salonu Bibliotek.

Jako pierwszy wystąpił Krzysztof Szelong, dyrektor Książnicy Cieszyńskiej, opisując bogatą dzia-

łalność swojej placówki w zakresie gromadzenia i upowszechniania zbiorów o tematyce historycznej. Podkreślił, że biblioteka w Cieszyńsku jest jedyną na Górnym Śląsku, której zbiory zachowały się w nienaruszonym stanie do dziś. W 1983 r. założono Centrum Wiedzy o Regionie, którego zadaniem jest pozyskiwanie i przechowywanie spuścizny pozostawionej przez cieszyńskich regionalistów.

W kolejnym wystąpieniu Piotr Jankowski, dyrektor Biblioteki Publicznej w Dzielnicy Ursus m.st. Warszawy, przedstawił bardzo interesującą prezentację *Ursus – mała ojczyzna niezwykłych ludzi*. Przybliżył w niej osobę patrona biblioteki – Władysława Jana Grabskiego, pisarza, publicysty, polityka, człowieka silnie zakorzenionego w polskiej historii.

Trzecim referentem była dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej w Podkowie Leśnej, Dorota Skotnicka. W swoim wystąpieniu zaprezentowała projekt współtworzony z Ośrodkiem Karta pt. *Cyfrowe archiwa tradycji lokalnej*. W ramach projektu stworzono wirtualną mapę Podkowie Leśnej. Biblioteka w Podkowie Leśnej uzyskała V miejsce w „Rankingu bibliotek”, zorganizowanym przez „Rzeczpospolitą” i Instytut Książki.

Na zakończenie spotkania, Tadeusz Świątek, pisarz, varsavianista i kolekcjoner, zabrał wszystkich obecnych „na spacer” po Starym Mokotowie. Piękne zdjęcia i niezwykle ciekawa opowieść przerosła słuchaczy w czasie i przybliżyła tajemnice tej dzielnicy Warszawy.

W weekend, oprócz seminarium SBP, zwiedzający Targi Książki Historycznej mogli liczyć także na inne atrakcje. Muzeum Drukarstwa Warszawskiego zapraszało chętnych do wykonania własnoręcznie grafiki na płytce linorytowej i wytłoczenia jej na zabytkowej prasie pochodzącej ze zbiorów Muzeum Drukarstwa. Miłośnicy muzyki mieli okazję posłuchać tradycyjnych pieśni Słowian i Wikingów w wykonaniu zespołu Percival, zaś na dziedzińcu przed Arkadami można było podziwiać turnieje rycerskie i łucznicze w wykonaniu grup rekonstrukcyjnych.

Poza działaniami w trakcie targów, Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich i Porozumienie Wydawców Książki Historycznej zorganizowali konkurs „Dni Książki Historycznej”, mający na celu popularyzację działalności bibliotek na rzecz budowania świadomości społecznej o znaczeniu wiedzy historycznej w świecie współczesnym, upowszechnianie dokonań znanych postaci historycznych, popularyzację regionalnej historii oraz budowanie lokalnej tożsamości wokół ważnych wydarzeń i postaci. Konkurs trwał przez cały listopad. Biblioteki zainteresowane udziałem w konkursie miały za zadanie przesłać dokumentację z realizacji programu w postaci elektronicznej do Biura ZG SBP w terminie do 9 grudnia 2011 r. Realizacja programu była oceniana według następujących kryteriów:

- zgodności z założeniami programowymi „Dni Książki Historycznej”,

- oryginalności, różnorodności, liczby i jakości imprez,
- liczebności i różnorodności uczestników imprez (ocenianej odpowiednio do zasięgu czytelniczego biblioteki),
- zaangażowania pracowników biblioteki, lokalnych struktur SBP oraz innych środowisk (partnerzy, sponsorzy, współorganizatorzy, wydawcy),
- formy promocji „Dni Książki Historycznej” realizowanych przez bibliotekę: oryginalność i skuteczność form: np. ulotki, plakaty, animacje, e-maille, strona www, bezpośrednie kontakty, itp.,
- opisu udziału lokalnych mediów w promocji „Dni Książki Historycznej”.

Komisja Konkursowa, po zapoznaniu się z dokumentacją konkursową zgłoszoną przez 17 bibliotek, przyznała następujące nagrody:

I nagrodę – Książnicy Beskidzkiej w Bielsku Białej,

II nagrodę – Bibliotece Publicznej Gminy Wągrowiec z siedzibą w Łęknicy,

III nagrodę – Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej im. Komisji Edukacji Narodowej w Warszawie.

Ponadto przyznano cztery wyróżnienia następującym bibliotekom: Bibliotece Szkolnej Zespołu Szkół Zawodowych i Ogólnokształcących w Biłgoraju; Miejskiej Bibliotece Publicznej w Kraśniku; Powiatowej i Miejskiej Bibliotece Publicznej w Pruszkowie; Bibliotece Publicznej im. J. U. Niemcewicza w Dzielnicy Ursynów m.st. Warszawy.

Nagrodzone biblioteki wyróżniły się kreatywnością i prowadzeniem interesujących działań w zakresie popularyzacji historii, zarówno kraju, jak i swojego regionu czy dzielnicy.

Książnica Beskidzka w Bielsku Białej regularnie organizuje coroczne akcje o tematyce historycznej. Są to m.in. Bielskie spotkania z historią, „wędrujące” wystawy, lekcje biblioteczne pt. „Poznajemy Centrum Wiedzy o Regionie”, spotkania Klubu Dyskusyjnego Miłośników Historii Najnowszej. W tym roku w ramach Dni Książki Historycznej w Książnicy odbył się czterodniowy Maraton Historyczny, związany z trzema tematami – historią Śląska, historią prasy polskiej oraz historią muzyki i muzyków Podbeskidzia, w którym wzięło udział niemal 300 osób. Ponadto w bibliotece czytano dzieciom polskie legendy i prezentowano ciekawe propozycje pod hasłem „książka historyczna na jesienne dni”.

Biblioteka Publiczna Gminy Wągrowiec przygotowała dla dzieci cykl warsztatów plastycznych pod nazwą „Herb mojego miasta”, których celem było przybliżenie wiedzy na temat heraldyki i rodów posiadających własne herby. Ponadto zorganizowano wystawę książek historycznych, akcję „Pamiętamy...”,

w ramach której porządkowano grób nieznanego żołnierza na pobliskim cmentarzu oraz przeprowadzono 8 wykładów na temat średniowiecza, tradycji Słowian i Wikingów, które przygotowała lokalna grupa odtwórstwa historycznego „Chmurnicy – Wojowie grodu Łęčno”.

W Pedagogicznej Bibliotece Wojewódzkiej im. KEN w Warszawie, oprócz typowych imprez historycznych, zaproponowano czytelnikom bardzo interesujący konkurs: „Wydajemy własną książkę śladami historii: moje miasto, moja ulica, jej historia i codzienność”, który przyciągnął pasjonatów lokalnych historii.

Nagrodzone i wyróżnione biblioteki otrzymały nowości książkowe wydawnictw Bellona i Świat Książki.

Powyższe przykłady działań pokazują, że przybliżanie wiedzy historycznej nie musi być trudne, a tym bardziej nudne. Bogaty program Targów i ciekawa oferta I Salonu Bibliotek zachęcają do dalszych aktywności środowiska bibliotekarskiego i kontynuowania popularyzacji książek historycznych za pomocą różnorodnych form. Miejmy nadzieję, że kolejne targi przyciągną jeszcze liczniejszą grupę czytelników i pasjonatów historii (XX Targi odwiedziło ponad 20 tys. osób) stając się jedną z ważniejszych imprez listopadowych wpisanych do kalendarza wydarzeń kulturalnych.

*Małgorzata Woźniak
Biuro Zarządu Głównego SBP*

Szkoła Reprezentacji NGO przy Ogólnopolskiej Federacji Organizacji Pozarządowych

Na przełomie listopada i grudnia ubiegłego roku w Warszawie uruchomiono zajęcia dla przedstawicieli organizacji i stowarzyszeń, w ramach Szkoły Reprezentacji NGO zorganizowanej przez Ogólnopolską Federację Organizacji Pozarządowych¹. Pierwsza edycja zjazdów potrwa do maja 2012 r. Szkoła, w ramach projektu „Demokracja to partycypacja” finansowanego z Funduszu Inicjatyw Obywatelskich, ma przygotować przedstawicieli organizacji pozarządowych do udziału w pracach ciał dialogu społecznego, na szczeblu samorządowym i państwowym m.in. w komitetach monitorujących, radach działalności pożytku publicznego i innych zespołach, w których głos sektora jest słyszalny. Spośród 75 zgłoszeń do rekrutacji wyłoniono 40 osób z całej Polski, z większych i mniejszych, lokalnych i ogólnopolskich organizacji. Program szkoły obejmuje wykłady i warsztaty specjalistyczne, warsztaty z zakresu tzw. umiejętności

miekkich, wykłady otwarte w miejscach powiązanych z dialogiem obywatelskim oraz „wieczornice” – spotkania z przedstawicielami ciała dialogu. Zajęcia toczą się w trzech grupach roboczych, podejmujących problematykę funduszy europejskich, ekonomii społecznej i kultury.

Podczas listopadowo-grudniowej sesji odbyły się wykłady: Edwina Bendyka na temat myślenia strategicznego oraz Jana Herbsta z pracy nad danymi – jak zbierać i rozumieć dane. Sesję pierwszą wypełniły również warsztaty, na których poszczególne zespoły zajmowały się określeniem konkretnych problemów. Praca w grupach ma prowadzić od zdefiniowania problemu po zebranie do niego danych na podstawie których utworzyć można alternatywne rozwiązania tak, aby efektem końcowym była prezentacja skonsultowanego ze środowiskiem, wypracowanego przez grupę stanowiska.

W sesji styczniowej Agata Wiśniewska-Górczewska zaprezentowała wykład na temat instytucjonalnych form reprezentacji – map ciała dialogu, podejmujący zagadnienia polityki rozwoju, mechanizmów partycypacji, form i podmiotów dialogu oraz jego narzędzi. Uzupełnieniem wykładu był warsztat z organizowania pracy w grupie roboczej. Drugi warsztat, z komunikacji efektywnej i bezprzemocowej, poprowadził Jacek Jakubowski. W trakcie sesji odbyło się również, przygotowane przez uczestników szkoły, wysłuchanie publiczne na temat Ustawy o przedsiębiorczości społecznej. Praca w grupach tematycznych koncentrowała się natomiast na poszukiwaniu skutecznych rozwiązań w zakresie komunikacji organizacji pozarządowych z administracją, zwłaszcza uczestnictwa i skutecznego zajmowania stanowiska w konsultacjach. Grupa ekonomii społecznej postawiła sobie za problem: *Wizerunek i zarządzanie ekonomii społecznej*, grupa kultura pytanie: *Jak wypracowywać wspólne stanowiska i dobrze je reprezentować*, natomiast grupa funduszy europejskich zajęła się nie wystarczającym wpływem reprezentantów III sektora na prace komitetów monitorujących programy EFS.

Oprócz rozwiązania problemu, każda z grup ma za zadanie przygotować debatę w innej formie i na inny temat. Na marcową sesję grupa kultura przygotowuje i poprowadzi panel ekspertów na temat myślenia projektowego w organizacjach pozarządowych.

Każdy zjazd Szkoły kończyły wykłady otwarte, po których następowała dyskusja, w różnych miejscach związanych z dialogiem obywatelskim. Pierwszy wykład w Kancelarii Prezydenta wygłosił prof. Piotr Gliński z Instytutu Filozofii i Socjologii PAN na temat Wyzwań III sektora i ruchów społecznych. Henryk Wujec – doradca Prezydenta RP wygłosił komentarz. Wykład otwarty sesji styczniowej odbył się w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej, gdzie uczestnicy wysłuchali wykładu Jakuba

Wygnańskiego z Fundacji Pracownia Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia”: *Good governance a organizacje pozarządowe*. Komentarzu do wykładu udzielił Ewa Kulik-Bielińska, dyrektor Fundacji im. Stefana Batorego oraz Dagmir Długosz dyrektor Departamentu Służby Cywilnej – Kancelaria Prezesa Rady Ministrów.

Szkoła Reprezentacji NGO³ stwarza dogodną przestrzeń, w której reprezentanci sektora pozarządowego mogą zebrać wiedzę, wycenić się doświadczeniem bądź podyskutować o aktualnych bolączkach organizacji, nabyć niezbędne umiejętności przy występowaniu w imieniu organizacji pozarządowych.

Marzena Przybysz

PRZYPIS:

¹ Istniejąca od 2003 r. OFOP zrzesza organizacje z całej Polski, prowadzące swoją działalność na szczeblu lokalnym, regionalnym i ogólnopolskim, także organizacje wspierające. Celem Federacji jest dbanie o dobre otoczenie społeczno-prawne dla działalności III sektora. Rozwój organizacji członkowskich wspierany jest poprzez działania na rzecz ich większej integracji oraz pomoc w budowaniu wizerunku. Działania są realizowane poprzez: promowanie zmian legislacyjnych poprawiających warunki funkcjonowania III sektora, wzmacnianie rzecznictwa poprzez konsultacje wewnątrz sektorowe, partnerstwo i współpracę z innymi środowiskami.

² Marzena Przybysz, sekretarz generalny SBP, jest uczestnikiem szkoły.

Książki Roku 2011 „Magazynu Literackiego KSIĄŻKI”

Stało się już tradycją, że zespół redakcyjny „Magazynu Literackiego KSIĄŻKI” nagradza książki, które są szczególnie pod względem wartości poznawczych, literackich i artystycznych. Wyróżnione co miesiąc pozycje otrzymują tytuł „Książki Miesiąca”. Spośród nich kapituła nagradza pięć publikacji, które stają się „Książkami Roku”. Dodatkowo nagroda specjalna przyznawana jest „Wydawcy Roku”.

W dn. 25.01.2012 r. w Bibliotece Narodowej wręczono nagrody za 2011 r. Przybyłych na uroczystości powitali gospodarz spotkania dyrektor Biblioteki Narodowej – dr Tomasz Makowski oraz redaktor naczelny Magazynu Literackiego KSIĄŻKI – Piotr Dobrołęcki, który poprowadził uroczystość.

Nagrody główne, rozdzielone w pięciu kategoriach, w tym roku otrzymało:

- Wydawnictwo Marginesy za: *Mala matura* Janusza Majewskiego (kategoria „proza polska”),

- Wydawnictwo Prószyński Media za: *Pola Negri* Mariusza Kotowskiego (kategoria „biografie, wspomnienia”),
- Wydawnictwo Sonia Draga za: *Wolność* Jonathana Franzena w tłumaczeniu Witolda Kurylaka (kategoria „proza obca”),
- Dom Wydawniczy Rebis za: *Ostatni krzyk* Barbary Stanisławczyk (kategoria „reportaż”),
- Wydawnictwo Biały Kruk za: *Polska. Panoramy* (kategoria „albumy”).

Wyróżnieniami uhonorowani zostali autorzy, a wśród nich m.in.: Władysław Bartoszewski, Krystyna Czerni, Andrzej Franaszek, Andrzej Friszke, Grzegorz Kasdepke, Janusz Majewski, Andrzej Mularczyk, Chris Niedenthal, Barbara Stanisławczyk. Nagrodzono również tłumaczy książek: Magdalenę Kamińską-Maurugeon, Jolantę Kozak, Witolda Kurylaka, Piotra Wilczka.

Najwięcej nagród za 2011 rok za „Książki Mięsiąca” uzyskały wydawnictwa: Rebis, Arkady i Biały Kruk.

Tytuł „Wydawca Roku 2011” otrzymały Arkady, obchodzące w tym roku jubileusz 55-lecia, za popu-

ryzowanie polskiej kultury i sztuki, *utrzymanie przez te lata, tak bardzo trudne dla polskiego rynku książki, najwyższego poziomu edytorskiego. ... nakładem [oficyny] ukazują się najpiękniejsze albumy o sztuce i architekturze* – motywuje Piotr Dobrołęcki w „Magazynie Literackim KSIAŻKI” nr 1/2012.

Nagrodę za „Wydarzenie Roku 2011” redakcja „Magazynu Literackiego KSIAŻKI” przyznała Książnicy Polskiej za tworzenie nowoczesnych standardów w księgarstwie. *Za wydarzenie uznaliśmy rozbudowę olsztyńskiego Centrum Multimedialnego, największego obecnie w Polsce kompleksu księgarskiego* – pisze Łukasz Gołębiowski w „Magazynie Literackim KSIAŻKI” nr 1/2012.

W tym roku wyróżnienie specjalne za odwagę i niezależność otrzymało wydawnictwo Biały Kruk. Po raz kolejny wręczono także Nagrody miesięcznika „Notes Wydawniczy”, które otrzymały: Społeczny Instytut Wydawniczy Znak – za publikację Andrzeja Franaszka *Milosz. Biografia* oraz Wydawnictwo Jedność – za kreowanie wartościowej merytorycznie i estetycznie oferty.

Marzena Przybycz

Przegląd piśmiennictwa

Ludzie i książki : studia i szkice bibliologiczno-biograficzne : księga pamiątkowa dedykowana Profesor Hannie Tadeusiewicz / [red. Ewa Andrysiak] ; Uniwersytet Łódzki. Katedra Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej. – Łódź : Wydawnictwo „Ibidem”, 2011. – 449 s. : il. (w tym kolor.) ; 24 cm.

Najnowsza propozycja Katedry Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej UŁ dedykowana jest profesor Hannie Tadeusiewicz. Publikację otwiera omówienie imponującego dorobku łódzkiej uczonnej na polu bibliologii i bibliotekarstwa (Ewa Andrysiak), ze szczególnym uwzględnieniem jej pracy nad *Słownikiem pracowników książki polskiej* (Agata Walczak-Niewiadomska) oraz bibliografia, obejmująca zarówno publikacje prof. Hanny Tadeusiewicz, jak i wykaz prac dyplomowych, przygotowanych pod jej kierunkiem.

Studia i artykuły dedykowane Jubilatce zgrupowane zostały w czterech podstawowych działach. Interesujące rozważania na temat pojęcia „kultura książki” Krzysztofa Migonia otwierają dział *Książki, drukarnie i biblioteki*. Autor przedstawia funkcjonowanie terminu w różnych krajach świata oraz w *światowym*

piśmiennictwie bibliologicznym, nie tylko nazewnicze, ale też teoretyczne i metodologiczne.

Nad przyszłością słowa drukowanego i bibliotek pochyłili się Zbigniew Żmigrodzki i Marcin Drzewiecki, bowiem *wokół problematyki multimediów zauważyć można dużo chaosu i zamieszania; pojawiają się także poglądy ekstremalne głoszące, że XXI wiek zakończy epokę książki...*

Tematyce historycznej poświęcone są obszernie artykuły Dariusza Spychały (*Ojcowie Kościoła wobec książek i bibliotek na przykładzie księgozbiorów Orygenesa, św. Hieronima i św. Augusta*), Andrzeja Walkówskiego (*Studia nad autentycznością dokumentu krakowskiego soltysa Piotra dla cystersów mogiłskich z 1228 roku*), Anny Grucy (*Działalność wydawnicza drukarni krakowskich w okresie autonomii galicyjskiej*), Magdaleny Kwiatkowskiej (*Rynek książki nie-*

beletrystycznej w Królestwie Polskim na początku XX wieku). Wśród nich – prawdziwa perełka, tekst Anny Żbikowskiej-Migoń (*Grzechy dawnych pracowników książki w świetle osiemnastowiecznego „Słownika oszustw” Georga Paula Hönnna*), z którego wynika, że przewinienia i uchybienia w branży nie zmieniły się aż tak bardzo na przestrzeni wieków.

Problemy bibliotek za granicą przybliży Zbigniew Gruszka w artykule *Książka, czytelnik i biblioteka w Stanach Zjednoczonych* oraz niezwykle interesujący ze względu na unikalność tematyki materiał Elżbiety Zybort (*Udział bibliotek i rola czasopism rdzemych mieszkańców w zachowaniu tożsamości etnicznej i kulturowej na przykładzie kanadyjskich Inuitów*).

Dział zamyka Jacek Ladorucki (*Od propagandy czytelnictwa do budowania społeczeństwa informacyjnego*), który twierdzi, że ...współcześnie czytanie wydaje się jeszcze ważniejsze niż było dawniej. Niezwykle istotne jest to, że poprzez kontakt z tradycyjnym medium komunikacji, jakim jest książka kształtujemy wśród dzieci i młodzieży postawę szacunku dla narodowego dziedzictwa kulturowego w związku z globalizacją kultury masowej (...).

Dział drugi, bliski zainteresowaniom Jubilatki, zatytułowany *Wokół problematyki czasopism i innych druków periodycznych*.

Pogłębione analizy i przeglądy naświetlają zagadnienia w skali kraju (Danuta Hombek *Gazety i czasopisma polskie XVIII jako źródło do badań kultury książki*), jak i regionu (Grażyna Gzella *Drukarze-redaktorzy – udział pracowników poligrafii w tworzeniu prasy Prus Zachodnich*; Danuta Wańka *Kultura książki w Łodzi i regionie łódzkim w świetle „Gazety Kaliskiej”*).

Dział zawiera też bogate pod względem informacyjnym opracowania, poświęcone poszczególnym tytułom takim, jak „Bluszczyk” (Jolanta Chwastyk-Kowalczyk), „Rodzina Polska” (Evelina Kristano-

wa), „Gawędy Kaliskie” (Krzysztof Walczak), „Nowa Kultura” (Magdalena Przybysz-Stawska) oraz „Fiszka” (Urszula Kowalewska, Renata Felińska).

Wśród ludzi książki to kolejny dział publikacji, przybliżający wybitne postaci z dziedziny bibliologii, a wśród nich Profesor Krystynę Bednarską-Ruszejową i Horacego Safrina, twórcę Wydawnictwa Łódzkiego.

W dziale także opracowania Marty Skalskiej-Zlat (*Poświęcone kobietom słowniki i biografie zbiorowe wydane w Polsce od 1945 roku*), Marii Kocójowej (*Znaczenie danych biograficznych na stronach www instytucji kształcących z informacji naukowej i bibliotekoznawstwa dla jakości współczesnego komunikowania naukowego*) oraz refleksje Wandy Pindlowej (*Biogramy a blogi*) w poszukiwaniu odpowiedzi na pytanie, na ile blogi mogą być użyteczne przy tworzeniu biogramów do encyklopedii, leksykonów, biobibliografii i innych źródeł informacji...

Dział ostatni *Varia* tworzy obszerne studium Tomasza Stolarczyka *Szkoły dominikańskie w Łęczycy w XIII-XVI wieku* oraz interesujący szkic Haliny Kośtęki (*„Pan Wołodyjowski” Henryka Sienkiewicza jako dramat muzyczny*).

Publikację zamyka opracowanie Marioli Antczak *Wyzwania oświatowe początku XXI wieku a edukacja nauczycieli bibliotekarzy w Katedrze Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Łódzkiego w latach 2004-2009*.

Jubileuszowe wydawnictwo pochwalić należy za staranność edytorską, przejrzystość i bardzo interesujący dobór materiału, który winien usatysfakcjonować zarówno Dostojną Jubilatkę, jak i całe środowisko bibliologiczne i bibliotekarskie. Doskonałą lekturę gwarantuje również obecność wybitnych nazwisk ludzi polskiej książki.

Danuta Urbańska

SYGNAŁY O NOWYCH PUBLIKACJACH

90 lat biblioteki publicznej w Zamościu : wydawnictwo jubileuszowe / [oprac. Red. Halina Zielińska]. – Zamość : Książnica Zamojska im. Stanisława Kostki Zamojskiego, 2011.

Biblioteka publiczna w Zamościu powstała w 1921 r. Na przestrzeni lat ulegała różnym procesom społecznym i reorganizacjom. Obecnie Książnicę Zamojską tworzą Biblioteka Główna, sześć filii i trzy punkty biblioteczne. Księgozbiór liczy ponad 230 tys. woluminów, zatrudnione są 54 osoby, zarejestrowanych jest prawie 17 tys. czytelników. Wszystkie procesy biblioteczne są zautomatyzowane. Poza działalnością podstawową biblioteka prowadzi prace edukacyjno-kulturalne, promujące

książkę i czytelnictwo. Działania biblioteki skierowane są do różnych grup odbiorców z terenu miasta i powiatu. Biblioteka prowadzi też aktywność o zasięgu ogólnopolskim m.in. na rzecz osób niepełnosprawnych.

W niniejszej pracy, wydanej w roku jubileuszu 90-lecia biblioteki, skupiono się na omówieniu historii i działalności placówki przede wszystkim po 1996 r., gdyż do tego roku są już dość dokładne opracowania dotyczące Zamojskiej Książnicy.

W rozdziale poświęconym „Historii biblioteki” Danuta R. Kawalko analizuje, tworzące się na przestrzeni dziejów sieci filialne, omawia też strukturę, sytuację lokalową i przekształcenia organizacyjne zamojskiego bibliotekarstwa publicznego w ostatnim 10-leciu.

Kolejny rozdział pracy, „Kronika ważniejszych wydarzeń za lata 1921-2011” opracowany przez Halinę Zielińską, ukazuje najważniejsze fakty z życia i działalności placówki.

Trzon pracy stanowi rozdział „Dzień dzisiejszy w działalności biblioteki”.

Omówiono tu m.in. sprawy organizacyjne, lokalowe, kadrowe, stan komputeryzacji, działalność infor-

macyjno-bibliograficzną, rozpowszechnianie wiedzy o regionie, działalność wystawienniczą.

Wiele miejsca poświęcono akcji upowszechniania czytelnictwa wśród różnych grup społeczno-zawodowych i wiekowych.

Rozdział „Działalność wydawnicza w ostatnim 10-leciu” poświęcony jest pracy edytorsko-wydawniczej biblioteki. Przedstawiono także organizacje społeczne działające w bibliotece (SBP i związki zawodowe).

Praca zaopatrzona jest w aneksy (m.in. Statut), indeks (wykaz byłych pracowników) oraz spis fotografii.

Zawartość mediów czyli rozważania nad metodologią badań medioznawczych / pod red. Tomasza Gackowskiego. – Warszawa : Instytut Dziennikarstwa Uniwersytetu Warszawskiego : Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR, 2011. – (Media Początku XXI w.; t. 10).

Omawiana praca rozpoczyna cykl corocznych publikacji dotyczących metodologii badań medioznawczych.

Zawarto tutaj referaty przedstawione podczas I Ogólnopolskiej Konferencji Metodologicznej Medioznawców pt. „Zawartość mediów – metody, badania, postulaty”, która odbyła się w listopadzie 2010 r. na Uniwersytecie Warszawskim.

Zainteresowanie mediami oraz ogromna ilość publikacji, poświęconych tej tematyce, powoduje, że naukowcy muszą się zastanowić nad sposobami

określenia problemów badawczych i prowadzenia badań, instrumentami badawczymi i zadać sobie pytanie skąd czerpią hipotezy badawcze i na jakiej podstawie tworzą określone kategorie badawcze.

Praca składa się z dwóch części. Część pierwsza „Metody i postulaty” dotyczy instrumentarium badawczego medioznawstwa. W części drugiej „Badania” wyjaśniono i udokumentowano na przykładach określone metody badawcze.

Praca zawiera również notatki o autorach poszczególnych referatów oraz indeks nazwisk.

Młyn Papierniczy w Dusznikach-Zdroju = the Paper Mill in Duszniki-Zdrój = Papiermühle in Bad Reinerz / [tekst Jan Bałchan, Maciej Szymczyk, Teresa Windyka. – Wrocław : Wydaw. ZET, [2011].

Młyn papierniczy w Dusznikach-Zdroju, pochodzący z XVII wieku jest unikatowym zabytkiem techniki w skali światowej. Od 1968 r. jest siedzibą Muzeum Papiernictwa.

Praca zawiera trzy rozdziały – „Historia młyna papierniczego”, „Dzieje Muzeum Papiernictwa” i „Muzeum Papiernictwa dziś” w językach polskim, angielskim i niemieckim.

Pierwsze wzmianki o papierniku nazwiskiem Ambrosius Tepper pochodzą z 1562 r. Kolejne rodziny papierników to Kretschmerowie, Hellerowie i Wichrowie. Ci ostatni byli w posiadaniu młyna do 1939 r.

Po drugiej wojnie, opuszczona i niszcząca papiernia, została zabezpieczona przed dalszą dewastacją. W latach 60. rozpoczęto remont papierni, a w 1968 r. otwarto Muzeum Papiernictwa. W wyremontowanym przyziemiu oddano też do użytku czerpalnię papieru.

Muzeum stało się samodzielną instytucją kultury dopiero w latach 90. Podjęto wtedy prace

naukowo-badawcze, konserwatorskie, wystawiennicze. Rozpoczęto też prowadzenie działalności edukacyjnej, a w strukturze muzeum powstały działy merytoryczne (Historii Papiernictwa, Papiernictwa Współczesnego, Naukowo-Oświatowy i Biblioteka oraz Dział Dusznik-Zdroju i Pracownia Grafiki).

Powódź w 1998 r. wyrządziła ogromne szkody, ponowne zagospodarowanie posesji muzealnej nastąpiło w 2003 r., a w latach 2007-2008 realizowano kolejne prace remontowe.

Muzeum organizuje międzynarodowe imprezy kulturalne i naukowe. W 2001 r. odbył się Międzynarodowy Kongres IAPMA. Jest to organizacja zrzeszająca papierników i artystów tworzących dzieła z papieru. W 2004 r. miał miejsce Międzynarodowy Kongres Historyków Papiernictwa.

Każdego roku (od 2001 r. poczynając) odbywa się Święto Papieru – plenerowa impreza popularyzująca wiedzę na temat historii papieru.

Praca jest bogato ilustrowana. Zawiera fotografie papierni (z XIX w, XX-lecia międzywojennego i czasów obecnych), maszyn papierniczych, wnętrza muzealnych i ekspozycji prezentujących historię polskiego i śląskiego papiernictwa oraz dzieje papiernictwa na świecie.

W 2011 r. muzeum stało się organizatorem dolnośląskiej inauguracji polskiego przewodnictwa w Radzie Unii Europejskiej, a decyzją Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 20 września 2011 r. młyn uzyskał status Pomnika Historii.

Lidia Bąkowska

Prawo biblioteczne

Biblioteki pedagogiczne – wybrane zagadnienia

Otoczenie prawne

Biblioteki pedagogiczne zajmują nieocenioną pozycję w systemie oświaty (a szerzej pedagogicznym) w Polsce, jednakże ustawodawca poświęcił im zaledwie jeden przepis w ustawie o bibliotekach – art. 22 ust. 2. Przepis ten stanowi: „Biblioteki pedagogiczne prowadzą działalność służącą potrzebom oświaty i wychowania, w tym kształcenia i doskonalenia kadry pedagogicznej”. Natomiast ust. 3 tego artykułu jest wspólny dla omawianych bibliotek i bibliotek szkolnych stanowiąc: „Zasady organizowania i działalność bibliotek szkolnych i pedagogicznych określają odrębne przepisy”. Wskazać należy, iż dopiero łączne zestawienie cytowanych przepisów określa rzeczywistą pozycję, jaką wyznaczył ustawodawca bibliotekom pedagogicznym. Przepisami odrębnymi regulującymi działalność i zasady organizowania tych bibliotek są regulacje ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn. Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm.) oraz akty wykonawcze do tej ustawy. Powyższe odesłanie do przepisów oświatowych jest zrozumiałe, albowiem biblioteki te zgodnie z art. 2 pkt 10 ustawy o systemie oświaty tworzą tenże system. Jednocześnie w literaturze fachowej zauważa się, że „Umieszczenie sieci bibliotek szkolnych i pedagogicznych w akcie prawnym o randze ustawy wzmocniło pozycję bibliotek (M. Kowalcuk: *Biblioteki pedagogiczne w nowej rzeczywistości*, „Poradnik Bibliotekarza” 2/2002, s. 6). Powyższe stanowisko jest niewątpliwie słuszne, jednakże nie można zapominać, iż biblioteki te już wcześniej zostały objęte przepisami ustawy o systemie oświaty.

Zakres i cel działania

Podobnie jak w przypadku bibliotek szkolnych w ustawie o bibliotekach określono istotę bibliotek pedagogicznych poprzez wskazanie ich zadań oraz funk-

cji. Zauważyć należy, iż zadania te zostały określone odmiennie aniżeli w przypadku pozostałych bibliotek. Uważam, że art. 22 ust. 2 wskazujący na zakres działalności bibliotek pedagogicznych jest przepisem szczególnym w stosunku do regulacji zawartej w art. 4 ustawy o bibliotekach. Podstawową funkcją tych bibliotek jest wspieranie działalności edukacyjno – wychowawczej. Brzmienie tego przepisu uprawnia do twierdzenia, że pełni on rolę służebną wobec szeroko rozumianych placówek oświatowych. Taka ocena charakteru działalności bibliotek pedagogicznych występuje w piśmiennictwie, np. B. Howorka twierdzi, że „Biblioteki pedagogiczne to w istocie biblioteki (naukowe? fachowe?), kadry pedagogicznej ułatwiającej dostęp do literatury, do potrzebnych nauczycielom materiałów bibliotecznych”. (B. Howorka: *Ustawa o bibliotekach – próba analizy*, s. 3). Natomiast M. Kowalcuk podnosi: „Podstawowymi kryteriami decydującymi o wyróżnieniu tej kategorii bibliotek są przede wszystkim użytkownicy oraz treść gromadzonych, opracowywanych i upowszechnianych zbiorów”. (M. Kowalcuk: *ibidem*, s. 7). W przepisie ustawy o bibliotekach ustawodawca wskazał funkcję, cel działalności bibliotek pedagogicznych nie określając ich zadań. Unormowanie zawarte w omawianym przepisie ustawy o bibliotekach bardzo szeroko zakresła zadania bibliotek pedagogicznych. Należą do nich przede wszystkim działania związane z wspomaganiem oświaty i wychowania, a zwłaszcza kształceniem i doskonaleniem kadry pedagogicznej. Z powyższego wprost wynika konieczność permanentnej współpracy tych placówek z bibliotekami szkolnymi, a zwłaszcza ich wspieranie w zakresie organizacji, zarządzania oraz wykonywania zadań.

Zadania

Tak ogólnie wskazany przedmiot działalności bibliotek pedagogicznych został uszczegółowiony w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 29 kwietnia 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych bibliotek pedagogicznych (Dz. U. Nr 89, poz. 824). Przepisy te (§ 1 ust. 2 i 3) wyznaczają następujące zadania:

- 1) gromadzenie, opracowywanie, ochrona, przechowywanie i udostępnianie użytkownikom materiałów bibliotecznych, w tym dokumentów piśmienniczych, zapisów obrazu i dźwięku, oraz zbiorów multimedialnych, obejmujących w szczególności:
 - a) literaturę z zakresu pedagogiki i nauk pokrewnych w języku polskim i w językach obcych,
 - b) publikacje naukowe i popularnonaukowe z różnych dziedzin wiedzy objętych ramowymi planami nauczania,
 - c) literaturę piękną i dzieła klasyki światowej oraz książki z zestawu lektur dla ucznia,
 - d) piśmiennictwo z zakresu bibliotekoznawstwa i informacji naukowej,
 - e) programy nauczania i podręczniki szkolne,
 - f) materiały dotyczące problematyki oświatowej regionu;
- 2) prowadzenie działalności informacyjnej i bibliograficznej;
- 3) inspirowanie i promowanie edukacji czytelniczej i medialnej;
- 4) wspieranie działalności bibliotek szkolnych, w szczególności w zakresie organizacji i zarządzania biblioteką,
- 5) wspieranie nauczycieli w realizacji zajęć dydaktycznych i wewnątrzszkolnego doskonalenia.

Regulacja ta ma – w moim przekonaniu – charakter obligatoryjny, tzn. wprowadza obowiązkowe działania bibliotek pedagogicznych. Z przepisów wynika, że zadania mogą być wykonywane w różnych formach. W literaturze wymienia się przykładowo: zajęcia edukacyjne dla uczniów, wydawanie publikacji w formie książkowej, własnego pisma popularyzującego wiedzę z zakresu bibliotekarstwa, pisma informacyjnego o działalności biblioteki, pismo o innej tematyce, wydawnictw jubileuszowo-okazjonalnych, broszur, folderów i innych materiałów reklamowych. Jednakże jako główne zadanie tych bibliotek uważa się doskonalenie zawodowe nauczycieli bibliotekarzy zarówno bibliotek szkolnych, jak i pedagogicznych. Działania te można wykonywać poprzez organizowanie warsztatów, szkoleń, seminariów, forów dyskusyjnych itp. Przyjęcie określonych form działalności będzie determinować charakter danej biblioteki pedagogicznej, podkreślać jej specyfikę, która może wyróżnić się na tle pozostałych (W. Olczykowska: *Inne zadania biblioteki pedagogicznej*, „Warsztaty Bibliotekarskie” nr 2-3, wrzesień 2007 r.; D. Roszkowska: *Organizacja pracy wydawniczej w bibliotece pedagogicznej*, „Warsztaty Bibliotekarskie” nr 1, marzec 2005 r.; L. Kurowska-Trudzik: *Biblioteki pedagogiczne jako centra informacji edukacyjnej*, EBIB 6/2009).

Niemniej ważnym zadaniem bibliotek pedagogicznych jest pomoc udzielana bibliotekom szkolnym. Jak już wspomniałem, działania te zostały unormowane w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 29 kwietnia 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad działania bibliotek pedagogicznych. Tym samym spełniony został postulat prof. J. Wojciechowskiego „powierzenia im opieki merytorycznej nad bibliotekami szkolnymi” (J. Wojciechowski: *O tym, co ważne*, „Bibliotekarz” 6/2000).

Użytkownicy

Istota bibliotek pedagogicznych została określona poprzez wskazanie ich zadań, ale i też poprzez określenie ich użytkowników. Krąg użytkowników został wskazany w § 1 ust. 1 powołanego rozporządzenia. Przepis ten wymienia „kształcących się i doskonalących nauczycieli, studentów przygotowujących się do zawodu nauczyciela oraz słuchaczy zakładów kształcenia nauczycieli”. Jednakże określony przez prawodawcę krąg użytkowników nie ma charakteru zamkniętego, wyczerpującego, o czym świadczy użyty przez prawodawcę zwrot „w szczególności”, właściwy dla wliczeń przykładowych. Tak samo twierdzi L. Biliński „Użyte w tym postanowieniu sformułowanie „w szczególności” nie zamyka dostępu do bibliotek pedagogicznych innym użytkownikom niż nauczyciele i studenci przygotowujący się do zawodu nauczyciela, chociaż ta grupa osób związanych z pracą pedagogiczną, potraktowana została priorytetowo”. (L. Biliński: *Prawo biblioteczne na co dzień*, Warszawa: Wydaw. SBP, 2004, s. 71).

Występujące w przepisie wskazanie *expressis verbis* tej grupy użytkowników zostało poddane krytyce w literaturze przedmiotu. M. Kowalczuk podnosi, iż „W dobie powszechnego otwierania się bibliotek dla wszystkich zainteresowanych resort edukacji w nowelizacji rozporządzenia zawęził grono czytelników bibliotek pedagogicznych do kształcących się i doskonalących się nauczycieli, studentów przygotowujących się do zawodu oraz słuchaczy zakładów kształcenia nauczycieli”. (M. Kowalczuk: *ibidem*, s. 7). Uważam, że powyższe uwagi nie są uzasadnione, albowiem biblioteki pedagogiczne z założenia mają charakter specjalistyczny i ta cecha stanowi istotny ich wyróżnik. Moim zdaniem biblioteki pedagogiczne powinny zachować swój odrębny, specjalistyczny charakter. Powszechna dostępność cechuje usługi świadczone przez samorządowe biblioteki publiczne. Natomiast biblioteczne pedagogicznej ustanowca wyznaczył specyficzne zadania, które to w sposób ewidentny determinują również krąg ich użytkowników. Nie można również zapominać, iż biblioteki pedagogiczne są elementem systemu oświaty (o czym świadczą zarówno art. 22 ust. 2 i 3 ustawy

o bibliotekach, jak i art. 2 ustawy o systemie oświaty), powyższe regulacje wprost oddziałują na zakres adresatów ich usług. Nadto – o czym była mowa wyżej – wyliczenie zawarte w tym rozporządzeniu jedynie przykładowo wskazuje użytkowników tych bibliotek, co nie może w sposób decydujący ograniczać zakresu podmiotów mogących korzystać ze świadczeń tej kategorii bibliotek.

Organizacja i nadzór

Zgodnie z art. 22 ust. 3 ustawy o bibliotekach zasady funkcjonowania i organizację bibliotek pedagogicznych określają odrębne przepisy. Wskazać należy, iż obowiązkiem ustawowym samorządu województwa jest zakładanie i prowadzenie bibliotek pedagogicznych o zasięgu regionalnym lub ponadregionalnym – zgodnie z art. 5 ust. 6 ustawy o systemie oświaty. Również na samorządzie województwa ciąży obowiązek określenia w strategii rozwoju województwa sieci m.in. publicznych bibliotek pedagogicznych. Jednakże podkreślenia wymaga fakt, iż powyższe przepisy nie wyłączają uprawnień gmin (miast) i powiatów do tworzenia i prowadzenia bibliotek pedagogicznych, wprost o tym stanowi art. 5 ust. 6 powołanej ustawy.

Oceniając działalność bibliotek pedagogicznych warto przytoczyć wypowiedź M. Kowalczuk, która trafnie stwierdziła, iż są one niezbędnym źródłem wiedzy i informacji. To właśnie w bibliotekach pedagogicznych gromadzone są podręczniki i programy nauczania dla zreformowanej szkoły podstawowej i gimnazjum, materiały edukacyjne do realizacji ścieżek edukacyjnych, nauczania zintegrowanego, czy też blokowego. Pracownicy bibliotek pedagogicznych pomagają nauczycielom poruszać się w tym gąszczu publikacji pedagogicznych, omówieniu recenzji, próbują pomóc wybrać najlepszy program i podręcznik. Organizują spotkania z autorami, redaktorami i wydawcami” (M. Kowalczuk: *ibidem*, s. 8). W pełni należy podzielić cytowaną wypowiedź. Rola bibliotek pedagogicznych jest nie do przecenienia, dlatego też warto czynić starania o ich rozwój.

Jan Ciechorski

Nowa definicja bibliotek publicznych

Opublikowana w Dz. U. z 2011 r. Nr 207, poz. 1230 nowelizacja z dnia 31 sierpnia 2011 r. ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 2001 r. Nr 13, poz. 123 z późn. zm.) zmieniła także ustawę o bibliotekach.

Jedną z ważniejszych zmian, dotyczących bibliotek, wynikających z powyższej nowelizacji, jest obowiązująca od początku 2012 r. nowa definicja bibliotek publicznych. Chodzi konkretnie o nowe brzmienie art. 18 ust. 2 ustawy o bibliotekach, zgodnie z którym bibliotekami publicznymi są Biblioteka Narodowa oraz biblioteki jednostek samorządu terytorialnego.

W brzmieniu obowiązującym przed 1 stycznia 2012 r. przepis ten stanowił, że bibliotekami publicznymi są, zorganizowane w formie instytucji kultury, Biblioteka Narodowa oraz biblioteki jednostek samorządu terytorialnego.

Doprecyzowaniem nowej definicji bibliotek publicznych, zawartej w powyższym przepisie, jest dodany przez zasygnalizowaną na wstępie nowelizację nowy ust. 3 art. 18 ustawy o bibliotekach. Ustęp ten przewiduje mianowicie, że biblioteka publiczna może stanowić samodzielnie instytucję kultury albo wchodzić w skład innej instytucji kultury, w tym powstałej w wyniku połączenia, o którym mowa w art. 13 ust. 7 ustawy o bibliotekach (nowe brzmienie art. 13 ust. 7 wchodzi w życie 1 października 2012 r.).

Zstawienie poprzedniej i obecnej definicji bibliotek publicznych prowadzi do wniosku, że zasadnicza różnica między nimi jest jedna. Po zmianie co do zasady bibliotekami publicznymi nadal są biblioteki samorządowe, z tym że, w przeciwieństwie do stanu obowiązującego do końca 2011 r., obecnie samorządowa biblioteka publiczna może być zarówno samodzielną instytucją kultury, co przekłada się na możliwość samodzielnego występowania przez bibliotekę w obrocie prawnym (w związku z przysługującym jej wówczas przymiotem osoby prawnej), jak również biblioteką wewnętrzną, wchodzącą w skład struktury organizacyjnej innej instytucji kultury, np. samorządowego domu kultury wpisanego do rejestru instytucji kultury.

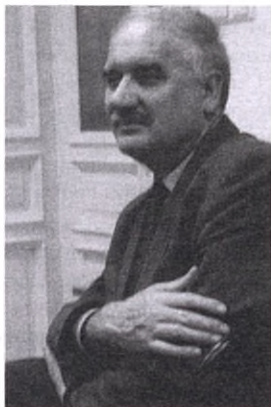
W związku z tym obecnie, podobnie jak przed 2012 r., pojęcie biblioteki publicznej w jej ścisłym, ustawowym rozumieniu, nie powinno być odnoszone do pozostałych bibliotek „wewnętrznych” (wchodzących w skład innych jednostek), np. do bibliotek szkolnych w szkołach publicznych, mimo że są one także finansowane ze środków publicznych. Nowe przepisy bowiem, podobnie jak przepisy obowiązujące w tym zakresie przed wejściem w życie przedmiotowej nowelizacji, wiążą wyraźnie status biblioteki publicznej ze statusem instytucji kultury, czyli instytucji, wpisanej do prowadzonego przez organizatora biblioteki rejestru instytucji kultury.

W związku z zmianami, dotyczącymi określenia bibliotek publicznych, warto poza tym zwrócić uwagę na obowiązujący z początkiem 2012 r. nowy ust. 4 w ustawie o bibliotekach, zgodnie z którym organizację oraz szczegółowy zakres działania biblioteki publicznej wchodzącej w skład innej instytucji kultury określa organizator w statucie tej instytucji kultury.

Rafał Golat

Z żałobnej karty

Stanisław Turek (24.10.1951 – 09.08.2011)



Stanisław Turek urodził się 24 października 1951 r. w Jarosławiu, w którym ukończył liceum ogólnokształcące. W latach 1969-1974 studiował polonistykę w WSP w Rzeszowie. Po ukończeniu w 1974 r. z wyróżnieniem studiów magisterskich został zatrudniony w macierzystej Uczelni w charakterze asystenta. Prowadził zajęcia z literatury ludowej, teorii literatury i ćwiczenia z modernizmu. Na uczelni pracował do 30 września 1983 r. W tym czasie odbył studia doktoranckie na Wydziale Polonistyki UJ, a także roczny staż naukowy na tej uczelni. Odbył też roczną służbę wojskową. Promotorem przygotowywanej przez niego rozprawy doktorskiej związanej z modernizmem był prof. Tomasz Weiss z UJ. Mimo zdania wszystkich egzaminów niezbędnych do obrony, rozprawy doktorskiej nie ukończył. Dużo czasu poświęcał na pisanie referatów i udział w licznych konferencjach naukowych oraz na prowadzenie założonego w 1980 r. wspólnie z innymi kolegami z Uczelni pisma „Reduta”: miesięcznika społeczno-kulturalnego NSZZ „Solidarność” WSP Rzeszów. Po nagonce prasowej prowadzonej od 1982 r., „Reduta” została rozwiązana, a Rada Wydziału, mimo protestów promotora, nie przedłużyła Stanisławowi Turkowi terminu ukończenia doktoratu. W czerwcu 1983 r. wraz z innymi został usunięty z WSP. Po wielu problemach ze znalezieniem pracy, 12 grudnia 1983 r. został zatrudniony w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Rzeszowie, w której pracował do końca 1987 r. w Informatorium na stanowisku starszego bibliotekarza.

Od początku 1988 r. pracował w rzeszowskim Oddziale Krajowej Agencji Wydawniczej RSW Prasa-Książka-Ruch, z którą związany był od paź-

dziernika 1986 r. Zawsze marzył o wydawaniu książek i cieszył się, że mógł to marzenie realizować. Z wydawnictwami współpracował jako korektor, adiustator i redaktor już od początku studiów.

Redagował zbiory opowiadań i powieści autorów z regionu rzeszowskiego i nie tylko.

Jako miłośnik książek wyszukiwał tytuły atrakcyjne dla ówczesnego czytelnika, głównie powieści przedwojenne pisarzy polskich i obcych (już bez praw autorskich). W ten sposób przygotował do wydania wiele powieści przygodowo-awanturnych, m.in. *Diament Mohuna* J. Meade'a Falknera. W tym czasie w rzeszowskim KAW-ie narodził się pomysł realizowany później w skali ogólnopolskiej „Lektury z makulatury”. Wydano w ten sposób wiele tytułów na papierze makulaturowym. Powstały wtedy wkładki do gazet z tekstami dla dzieci. Z Jego inicjatywy powstawały również książki na zamówienie, m.in. o zamordowaniu profesorów lwowskich w historyka z Gliwic, Edwarda Prusa oraz o Józefie Piłsudskim i Wincentym Witosie i historyków Darii i Tomasza Nałęczów. Niestety, żadnego z konspektów tych książek, cenzura nie zatwierdziła. Jego praca jako redaktora polegała na całkowitym przygotowaniu książek do wydania. Różnymi sposobami zdobywał polską literaturę emigracyjną i podziemną.

Od końca lat 70, przez całe lata 80 publikował pod pseudonimem „Szperacz” w prasie podziemnej recenzje, eseje i cymelia literatury drugiego obiegu. Jako „Szperacz” pisał jeszcze na początku lat 90. w tworzącej się nowej prasie regionalnej. Podczas pracy w KAW-ie odbył studia podyplomowe w zakresie edytorstwa na Uniwersytecie Warszawskim.

Funkcję dyrektora Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej (od 1992 r. przekształconej w Wojewódzką i Miejską Bibliotekę Publiczną) w Rzeszowie powierzył Stanisławowi Turkowi Wojewoda Rzeszowski z dniem 16 listopada 1990 r. Kierował biblioteką niemal 21 lat, najpierw w bardzo trudnym okresie transformacji ustrojowej, licznych przekształceń organizacyjnych, ciągłego zabiegania o środki na przetrwanie, zmian kadrowych, zmagani z licznymi remontami i zmianą wystroju podległych oddziałów, filii i budynku głównego. Udało się Mu stworzyć sieć nowoczesnych, dobrze wyposażonych filii i oddziałów.

Nie umiał wypoczywać. Nawet urlopy zwykle spędzał w bibliotece. Od remontu do remontu, od pomysłu do nowych inicjatyw, od projektu do projektu, dzięki którym biblioteka stała się instytucją prężną szeroko znaną z działalności konferencyjnej, szkole-

niowej, kulturalno-oświatowej i wydawniczej. Stała się instytucją otwartą na nowe wyzwania informacyjne i technologiczne. Daleko posunięta cyfryzacja zbiorów, współpraca z Lwowską Narodową Naukową Biblioteką Ukrainy im. Wasyla Stefanyka, to tylko niektóre z ostatnich inicjatyw i przedsięwzięć.

W latach 2004-2011 pod Jego kierownictwem zrealizowano 12 projektów, m.in. inwestycyjnych w zakresie komputeryzacji biblioteki i cyfryzacji zbiorów, konserwacji zabytkowych zbiorów, współpracy biblioteczej oraz szkoleń bibliotekarzy. Najważniejszy i największy projekt *Podkarpacka Biblioteka Cyfrowa* przygotowany został w 2010 r.

Dyrektor Stanisław Turek realizował swoje biblioteczne marzenia krok po kroku i odnosił sukcesy. Marzył jednak o pięknym, nowoczesnym i dużym gmachu dla swojej biblioteki. Wykazywał szczególną dbałość o kształtowanie zbiorów bibliotecznych, ich jakość i kompletność. Kierował się słuszną zasadą, że o jakości biblioteki świadczą jej zbiory, bo to one służą informacji czytelniczej.

Był człowiekiem książki, jej miłośnikiem i bibliofilem. Nigdy nie zrezygnował z upodobań filologicznych. Kupował przy każdej okazji i czytał, m.in. książki krytyczne, historycznoliterackie oraz materiały posesyjne. Jednak największą Jego pasją były starożytności słowiańskie obejmujące wszystkie sfery życia, od pochodzenia ludów poprzez migracje, najstarsze przejawy kultury materialnej oraz języka. Pasjonował się mediewistyką, głównie polską, ale też i europejską. W tych dziedzinach był erudytą nieustępującym profesjonalistom. Lubił muzykę operową i rozrywkową, ale najbardziej jazz. Znał klasykę kina polskiego i światowego. Śledził również nowości filmowe. Jednak najbardziej ukochał „Gwiazdne wojny”. Mógł je oglądać bezustannie. Jego najbardziej ulubionym autorem był J.R.R.Tolkien. W ostatnich latach zafascynowało Go pamiętnikarstwo.

Władał pięknym literackim językiem. Jego znakomitą znajomość literatury ceniły liczne roczniki słuchaczy Pomaturalnego Studium Bibliotekarskiego, którego wykładowcą był przez 16 lat.

Był znanym z inicjatyw bibliotekarskich i walki o dobro książki i bibliotek publicznych na licznych konferencjach i w działalności SBP. Od 2005 r. był nieprzerwanie członkiem Zarządu Głównego SBP.

Jako dyrektor biblioteki był inicjatorem i organizatorem 4 konferencji ogólnopolskich, m.in. nt. „Wojewódzka biblioteka publiczna w zreformowanym systemie administracyjnym – zarządzanie, funkcje, standardy” w maju 1999 r. oraz wielu konferencji, seminariów i sesji dla bibliotekarzy podkarpackich. Inicjował wiele przedsięwzięć o charakterze kulturalno-oświatowym. Pod Jego kierownictwem biblioteka organizowała wiele spotkań autorskich,

wystaw, konkursów i imprez czytelniczych dla dzieci. Od kilku lat stworzył dobre warunki dla działalności Dyskusyjnych Klubów Książki oraz realizacji Programu Biblioteka Plus, a także szeroko pojętej działalności szkoleniowej bibliotekarzy.

Za swoją działalność był nagradzany i odznaczany. W latach 2005-2009 otrzymał brązowy medal „Zasłużony kulturze Gloria Artis”, Srebrny Krzyż Zasługi, Honorową Odznakę SBP oraz srebrną odznakę „Za opiekę nad zabytkami”. Otrzymał także medale: „W dowód uznania” Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich oraz Centrum Ustawicznego Kształcenia Bibliotekarzy. Honorowej odznaki „Zasłużony dla kultury polskiej” nie zdążył już odebrać. Została przekazana pośmiertnie Jego Żonie. Dwukrotnie otrzymał także nagrodę Zarządu Województwa Podkarpackiego.

Odszedł tak nagle i niespodziewanie, że bardzo trudno w to uwierzyć. Praca pochłaniała go bardzo. Biblioteka zawładnęła Jego życiem. Odszedł 9 sierpnia 2011 r., w zaciszu domowym, tak cicho jak żył i pracował, bowiem nie lubił nadmiernego rozgłosu i poklasku. Człowiek niezwykle skromny, dobry i wrażliwy, o wielkiej wiedzy, dużej inteligencji i licznych zainteresowaniach.

Imponował nam swoją tolerancją poglądów, wrażliwością na ludzkie problemy, rozległością zainteresowań i pasją życiową. Był także zażartym kibicem piłki nożnej.

Przy pochylonym sztandarze ZG SBP, na rzeszowskim cmentarzu komunalnym pożegnali Stanisława Turka: Marszałek Województwa Podkarpackiego, Mirosław Karapyta, w imieniu bibliotekarzy Halina Piotrowska, wicedyrektor WiMBP w Rzeszowie oraz Marzena Przybysz z Zarządu Głównego SBP. Na miejsce wiecznego spoczynku odprowadziły Go tłumy ludzi, a wśród nich przedstawiciele urzędów, dyrektorzy i bibliotekarze, przedstawiciele instytucji kultury, pracownicy naukowcy, ludzic pióra i świata książki, nauczyciele i liczni czytelnicy, którym służył jak najlepiej.

Z zaślem odprowadzali Go na miejsce wiecznego spoczynku współpracownicy, dawni i obecni, którzy poza najbliższą Rodziną i Przyjaciółmi najbardziej odczuli Jego odejście. Zabrakło bowiem nagle mądrego, kompetentnego, wspaniałego, wielkodusznego Zwierzchnika oraz Przyjaciela i Kolegi o rozległych zainteresowaniach. Zabrakło Człowieka o wielkim sercu, wrażliwego na ludzkie sprawy.

Będzie brakować Jego życiowej mądrości: mniej mówić, a więcej robić. Powściągliwy w słowach, zawsze je „ważył”. Będziemy pamiętać Jego głos, swisty humor, delikatny uśmiech.

Na zawsze pozostanie we wdzięcznej pamięci bibliotekarzy, współpracowników i czytelników.

Halina Piotrowska

II edycja konkursu „Bibliotekarz Roku”

W styczniu br. rozpoczęła się tegoroczna edycja konkursu organizowanego przez SBP, konkursu którego celem jest promocja zawodu bibliotekarza. Kandydaci są oceniani w kilku obszarach aktywności zawodowej: zarządzanie biblioteką, modernizacja biblioteki oraz procesów bibliotecznych, obsługa użytkowników, organizacja szkoleń oraz innych form doskonalenia zawodowego, publikacji dotyczących problematyki bibliotekarskiej. Konkurs składa się z dwóch etapów: okręgowego (wojewódzkiego) (od stycznia do końca kwietnia) i ogólnopolskiego (od kwietnia do końca czerwca). Zwycięzcy konkursów okręgowych przechodzą do etapu ogólnopolskiego, wylaniającego „Bibliotekarza Roku” w skali kraju. Prezentacja sylwetek bibliotekarzy nominowanych po I etapie konkursu do tytułu „Bibliotekarza Roku” oraz internetowe głosowanie odbywa się na portalu SBP. Na www.sbp.pl znajduje się regulamin konkursu wraz z formularzem zgłoszenia.

MPLC partnerem wspierającym SBP

Motion Picture Licensing Company został partnerem wspierającym SBP. W ramach współpracy stowarzyszenie wspiera MPLC w dostarczaniu bibliotekom informacji o legalnych i prostych rozwiązaniach pozwalających na organizację publicznych, niekomercyjnych pokazów filmów oraz innych utworów audiowizualnych. MPLC oferuje Parasol Licencyjny, dzięki któremu można publicznie prezentować filmy z dowolnych, legalnie wydanych nośników, także tych opatrzonych klauzulą „przeznaczone do użytku prywatnego”.

Realizacja Strategii SBP... w 2012 r.

W dn. 5.01 br. odbyło się w BN spotkanie poświęcone omówieniu planów współpracy Fundacji Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego ze Stowarzyszeniem Bibliotekarzy Polskich na 2012 r. Omówiono szczegółowe zadania, które mogą być kontynuowane w 2012 r. i obejmują m.in.: działania rzecznicze dotyczące projektu nowej ustawy o bibliotekach, zwiększenie świadomości prawnej wśród członków Stowarzyszenia poprzez zorganizowanie warsztatów nt. aspektów prawnych funkcjonowania bibliotek, przygotowania do opracowania założeń strategii rozwoju bibliotekarstwa polskiego w społeczeństwie wiedzy, upowszechnianie wyników badań efektywności bibliotek publicznych, rzecznicstwo koncepcji systemu wypożyczeń międz-

zybliotecznych, współpraca międzynarodowa, ustalenie zasad akredytacji różnych form kształcenia bibliotekarzy i pracowników informacji naukowej przez SBP, aktywizacja młodych bibliotekarzy, zwiększenie znaczenia SBP w działaniu na rzecz integracji środowiska bibliotekarskiego i wzmocnienia pozycji zawodu bibliotekarza. W spotkaniu, które prowadziła przewodnicząca SBP, uczestniczyli członkowie SBP oraz przedstawiciel FRIS.

Spotkanie w sprawie standardów dla usług oferowanych przez biblioteki i domy kultury

W dn. 5.01 br. Joanna Pasztaleniec-Jarzyńska, z ramienia ZG SBP uczestniczyła w spotkaniu zorganizowanym przez Departament Mecenatu Państwa MKiDN poświęconym standardom dla usług oferowanych przez biblioteki i domy kultury. W spotkaniu wzięli udział przedstawiciele instytucji oraz eksperci zaangażowani w projekt stworzenia kart wyników dla bibliotek i domów kultury oraz pracownicy ministerstwa. Podczas spotkania analizowano wyniki dotychczasowych prac nad standardami usług, zgłaszano uwagi i poprawki do przedstawionych dokumentów.

Modernizacja „Bibliotekarza”

W dn. 18.01 br. przedstawiciele redakcji „Bibliotekarza”, Biura, redakcji portalu i Wydawnictwa SBP spotkali się w sprawie zmiany szaty graficznej „Bibliotekarza”.

Posiedzenie Rady Programowej Wydawnictwa SBP

W dn. 25.01 br. odbyło się posiedzenie Rady Programowej Wydawnictwa SBP. Spotkanie, które prowadził przewodniczący Rady prof. Dariusz Kuźmina rozpoczęła prezentacja Wydawnictwa SBP na portalu www.sbp.pl. Małgorzata Szmigielska przedstawiła dokonania w 2011 r., w tym modyfikację sklepu internetowego, początki sprzedaży elektronicznej, powstanie archiwum cyfrowego oraz plany na bieżący rok, m.in. rozbudowę archiwum i rozwój sprzedaży elektronicznej. Janusz Nowicki mówił o działaniach Wydawnictwa w ubiegłym roku, nakładach tytułów pozycji zwartych oraz czasopiśm. Uruchomienie w 2011 r. serii wydawniczej „Biblioteki – Dzieci – Młodzież” poświęconej problemom rozbudzenia kreatywności czytelniczej młodego pokolenia okazało

sie korzystne. Książki z tej serii są publikacjami poszukiwanymi przez czytelników. Janusz Nowicki nawiązał także do modernizacji czasopism naukowych, nakładów, koncepcji miesięczników oraz zmiany na stanowisku redaktora naczelnego „Bibliotekarza”. Przedstawił pozycje, które są zaplanowane na 2012 r. W serii „Nauka – Dydaktyka – Praktyka” ukaże się wiele interesujących bibliotekarzy tytułów. W dyskusji podnieszono m.in. kwestię sprzedaży elektronicznej zarówno pojedynczych artykułów, jak i prenumeraty czasopism oraz modernizacji czasopism naukowych.

1% dla SBP

SBP jest organizacją pożytku publicznego. Odpisany 1% podatku VAT na największą ogólnopolską organizację biblioteczną jaką jest SBP wspiera działalność Stowarzyszenia. Przekazane z 1% podatku środki na SBP zostaną wykorzystane na pożyteczne, wspólne cele. Aby przekazać 1% podatku SBP należy w rubryce 124 formularza PIT wpisać nr KRS: 00000 81477.

Marzena Przybysz

W kilku słowach

• Biblioteka – miejsce bezpiecznego internetu

Jak bezpiecznie korzystać z internetu: z czym może wiązać się umieszczanie w sieci zbyt wielu informacji na swój temat? Jak bezpiecznie zawierać znajomości w internecie? – tych i wielu innych rzeczy mogą dowiedzieć się młodzi ludzie w ponad 200 bibliotekach publicznych uczestniczących w kampanii „Biblioteka – miejsce bezpiecznego internetu”. Do akcji cały czas mogą dołączać kolejne placówki. 9 stycznia rozpoczął się konkurs dla bibliotek publicznych, którego celem jest zachęcenie jak największej liczby dzieci i młodzieży do zapoznania się z zasadami bezpiecznego używania internetu.

Aby dołączyć do akcji wystarczy, jeżeli biblioteki zarejestrują się na stronie www.fdn.pl/kursy/biblioteki. Otrzymają w ten sposób dostęp do kursów e-learningowych: „3...2...1 Internet” (dla uczniów klas IV-VI) oraz „W Sieci” (dla gimnazjalistów i uczniów szkół średnich). Młodzi ludzie, którzy przyjdą do biblioteki biorącej udział w kampanii, mogą ukończyć je samodzielnie, a czas potrzebny do ich przejścia to około 30-40 minut. Na zakończenie każdy uczestnik otrzymuje certyfikat. Do tej pory kursy ukończyło ponad 600 osób.

W promowaniu bezpiecznego korzystania z internetu pomóc ma również konkurs dla bibliotek publicznych, który rozpoczął się 9 stycznia i potrwa do 21 kwietnia 2012 r. Jego celem jest zachęcenie jak największej liczby młodych ludzi do ukończenia kursów. Pięć bibliotek, które przesłały z ich przebiegu najciekawsze relacje, otrzyma konsole do gry XBOX 360 z sensorem Kinect

ufundowane przez firmę Microsoft. Nagrody otrzyma również pięciu młodych użytkowników, którzy ukończą kurs i zostaną opisani w relacjach bibliotek. Będą to urządzenia tBook-7200 – czytelniki książek elektronicznych z funkcją odtwarzacza multimedialnego, przekazane przez Fundację Orange.

Organizatorem konkursu dla bibliotek jest Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego. Partnerami konkursu są: Fundacja Dzieci Niczyje, Fundacja Orange i Microsoft. Więcej informacji na stronie www.biblioteki.org.

(Małgorzata Dąbrowska, FRSI)

• Książka Roku 2011

Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie ogłasza V edycję konkursu na piękną i wartościową książkę dotyczącą regionu lubelskiego. Celem konkursu jest promocja dorobku edytorskiego Lubelszczyzny, a zwłaszcza publikacji dotyczących jej historii, tradycji kulturalnych i walorów krajoznawczo-turystycznych.

Na konkurs można zgłaszać wydawnictwa niebeletrystyczne: naukowe, popularnonaukowe, albumy wydane w 2011 r. Termin zgłaszania prac upływa 11 maja 2012 r. Szczegółowe informacje i regulamin konkursu dostępne są na stronie biblioteki: <http://hl.wbp.lublin.pl/wbp/>

• Tomik poezji Jerzego Maja

Jerzy Maj współpracownik „Bibliotekarza” opublikował w 2012 r. tomik poezji *Mój wierszorys*.

• Infrastruktura bibliotek 2012 rok

W ramach Programu Wieloletniego Kultura+, środki priorytetu „Biblioteka+. Infrastruktura bibliotek” przeznaczone są na remont, przebudowę, rozbudowę i budowę obiektów bibliotek

w małych gminach. Instytut Książki zarządzający priorytetem ogłosił wyniki I naboru wniosków na rok 2012. Pozytywną ocenę otrzymało 13 wniosków. Poniżej lista bibliotek, które otrzymały dotację:

Wnioskodawca	Temat/nazwa/opis wniosku	Kwota przyznanej dotacji
1	2	3
Miejska i Gminna Biblioteka Publiczna w Wołowie	Remont i wyposażenie budynku Miejskiej i Gminnej Biblioteki Publicznej w Wołowie	500 000,00
Miejska Biblioteka Publiczna im. Władysława Broniewskiego w Lubaczowie	Biblioteka bez barier	218 924,74
Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Gostyniu	Gostyńska biblioteka nowoczesna od progu	50 000,00
Miejska Biblioteka Publiczna im. K. I. Gałczyńskiego w Morągu	Modernizacja Miejskiej Biblioteki Publicznej w Morągu	500 000,00
Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy we Wschowie	Zakup wyposażenia Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy we Wschowie w związku ze zmianą siedziby	500 000,00
Gminna Biblioteka Publiczna im. Eugeniusza Paukszy w Kargowej	Adaptacja dawnego kina „Światowid” w Kargowej na potrzeby biblioteki	1 000 000,00
Gminna Biblioteka Publiczna w Lubartowie	Rozbudowa i przebudowa budynku filii bibliotecznej w Skrobowie – Kolonii	284 927,06
Biblioteka Publiczna w Gryfinie	Przebudowa, remont, wyposażenie i dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych budynku Biblioteki Publicznej w Gryfinie	453 708,00
Gminna Biblioteka Publiczna w Mniszkowie	Budowa Gminnej Biblioteki Publicznej w Mniszkowie	993 068,31
Miejska Biblioteka Publiczna w Cieszanowie	Przebudowa i modernizacja Miejskiej Biblioteki Publicznej w Cieszanowie	440 100,00
Gminna Biblioteka Publiczna w Sulmierzycach	Budowa budynku Gminnej Biblioteki Publicznej	1 000 000,00
Gminna Biblioteka Publiczna w Kamionce Wielkiej	Utworzenie nowej filii bibliotecznej w Kamionce Górnej	274 950,00
Gminna Biblioteka Publiczna w Rozogach	Remont budynku Filii Bibliotecznej w Dąbrowach gmina Rozogi wraz z zagospodarowaniem terenu	203 134,00

Źródło: <http://www.bibliotekaplus.pl>

• Zaprosili nas

• **WBP w Lublinie** na wystawę „Trudne lata. Wielkie dni. Zakony żeńskie w PRL” (9.01.12)
• **MBP W Sosnowcu** na wernisaż wystawy i prezentację multimedialną „Nie starzeje się ten, kto nie ma na to czasu. O aktywizacji ludzi starszych” (10.01.12) • **Sądecka BP** na wernisaż wystawy „Tak było – Nowy Sącz, czyli miniony rok w obiektywie reporterów „Dziennika Polskiego” w Nowym Sączu (16.01.12) • **WBP w Lublinie, Instytut Historii Kościoła KUL, Archiwum Archidiecezji Lubelskiej** na sesję „Źródła do dziejów lubelskiego klasztoru brygidek” (19.01.12) • **WBP w Lublinie, Zarząd Ogniska Związku Podhalan, Oddział Zakopane Ognisko im. T. Staicha w Lublinie** na otwarcie wystawy „XXX-lecie Ogniska Związku Podhalan w Lublinie im. T. Staicha” (25.01.12)
• **Przewodniczący Diecezji Lubelsko-Chelmskiej, Instytut Filologii Słowiańskiej UMCS, WBP w Lublinie, Stowarzyszenie Pisarzy Polskich, Oddział w Lublinie** na promocję książki *Nekropolie jako znak kultury Pogranicza Polsko-Wschodniosłowiańskiego* (27.01.12).

• Publikacje otrzymane

Ludzie i książki. Studia i szkice bibliologiczno-biograficzne. Księga pamiątkowa dedykowana profesor Hannie Tadeusiewicz. Łódź: Uniwersytet Łódzki, Katedra Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej, 2011;

„Panorama Wielkopolskiej Kultury”. Pismo Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu, nr 6 (67) 2011, nr 6 (67) 2011 dodatek;

„Bibliotekon Praski”. Magazyn bibliotek publicznych na Pradze Południe, nr 4 (2) 2011;

„Sowa Mokotowa”. Magazyn bibliotek mokotowskich, nr 3 (17) 2011;

„Miesięcznik Prowincjonalny”, nr 6 (129) 2011 (wydaje MBP w Radomiu);

„IBINACJA” nr 20, listopad 2011. Pismo wydawane przez Koło Naukowe Studentów Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Jagiellońskiego i dostępne pod adresem: <http://www-old.inib.uj.edu.pl/kolonaukowe/ibinacja/ibinacja.htm>.

Ważne dla Autorów publikujących w „Bibliotekarzu”

Autorzy pragnący publikować swoje teksty w „Bibliotekarzu” proszeni są o:

1. Przesyłanie tekstów i ewentualnie materiałów ilustracyjnych w plikach na adres Wydawnictwa SBP (wydawnictwo@sbp.pl) lub bezpośrednio do redaktora naczelnego na adres: e.stefanczyk@sbp.pl

Teksty i fotografie powinny być podpisane.

2. Dołączanie do przysyłanych materiałów danych niezbędnych do wypłacenia honorarium oraz odprowadzenia podatku od honorarium do urzędu skarbowego. W tym celu oprócz imienia i nazwiska należy podać:

– datę i miejsce urodzenia,

– imiona ojca i matki,

– adres domowy,

– e-mail,

– PESEL,

– NIP,

– nazwę i adres właściwego dla autora ze względu na miejsce zamieszkania urzędu skarbowego,

– numer konta osobistego w banku w celu przekazania honorarium.

3. Stopień lub tytuł naukowy oraz miejsce pracy i pełniona funkcja do umieszczenia w notce o autorze.

4. Oświadczenie o braku zgody na bezpłatne publikowanie danego tekstu w internecie – w związku z digitalizacją i publikowaniem „Bibliotekarza” w internecie. Brak takiego oświadczenia przy nadesłanym materiale będzie oznaczał zgodę autora na bezpłatną publikację tekstu w internecie.

Od redaktora (Elżbieta STEFAŃCZYK)	1
Artykuły	1
Barbara BUDYŃSKA: Oferta Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w opinii bibliotekarzy. Omówienie raportu z badań	1
Piotr KIEŻUN: „Ranking bibliotek”, czyli piętnaście pytań do samorządu	10
Zdzisław GĘBOŁYŚ: Simon Verlag für Bibliothekswissen – niemieckie wydawnictwo dla bibliotekarzy	12
Z bibliotek	15
Teresa LEŚNIAK: Krośnieńska Biblioteka Publiczna 13 lat po reformie...	15
Małgorzata KŁOS: 65 lat na rzecz edukacji pomorskiej, czyli słów parę o działalności Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Gdańsku	21
Sprawozdania i relacje	23
I Salon Bibliotek na XX Targach Książki Historycznej (Małgorzata WOŹNIAK)	23
Szkoła Reprezentacji NGO przy Ogólnopolskiej Federacji Organizacji Pozarządowych (Marzena PRZYBYSZ)	25
Książki Roku 2011 „Magazynu Literackiego KSIĄŻKI” (Marzena PRZYBYSZ)	26
Przegląd piśmiennictwa	27
Ludzie i książki (Danuta URBAŃSKA)	27
Sygnały o nowych publikacjach (Lidia BĄKOWSKA)	28
Prawo biblioteczne	30
Biblioteki pedagogiczne – wybrane zagadnienia (Jan CIECHORSKI)	30
Nowa definicja bibliotek publicznych (Rafał GOLAT)	32
Z żalobnej karty	33
Stanisław Turek (24.10.1951 – 09.08.2011) (Halina PIOTROWSKA)	33
Z życia SBP	35
II edycja Konkursu Bibliotekarz Roku • MPLC partnerem wspierającym SBP • Realizacja <i>Strategii SBP...</i> w 2012 r. • Spotkanie w sprawie standardów dla usług oferowanych przez biblioteki i domy kultury • Modernizacja „Bibliotekarza” • Posiedzenie Rady Programowej Wydawnictwa SBP • 1% dla SBP (Marzena PRZYBYSZ)	35
W kilku słowach	36
From the Editor (Elżbieta STEFAŃCZYK)	1
Articles	1
Barbara BUDYŃSKA: The Polish Librarians' Association Offer from Librarians Perspective. Research Report Overview	1
Piotr KIEŻUN: „Rating of Libraries” i.e. Fifteen Questions for Local Authority	10
Zdzisław GĘBOŁYŚ: Simon Verlag für Bibliothekswissen – German Publishing House for Librarians	12
From Libraries	15
Teresa LEŚNIAK: Krosno Public Library 15 Years after the Reform...	15
Małgorzata KŁOS: 65 Years for Pomeranian Education, i.e. a Few Words on Activities of Pedagogical Voivodeship Library in Gdańsk	21
Events and Reports	23
First Libraries Showroom at the 20th Historical Books Fair (Małgorzata WOŹNIAK)	23
School of NGO Representation at the National Federation of Non-Governmental Organizations (Marzena PRZYBYSZ)	25
Books of the Year 2011 Picked by „Magazyn Literacki KSIĄŻKI” (Marzena PRZYBYSZ)	26

Review of Publications	27
People and Books (Danuta URBAŃSKA)	27
New Books Flash (Lidia BĄKOWSKA)	28
Library Law	30
Pedagogical Libraries – Selected Issues (Jan CIECHORSKI)	30
New Definition of Public Libraries (Rafał GOLAT)	32
Obituaries	33
Stanisław Turek (24 Oct. 1951- 09 Aug. 2011) (Halina PIOTROWSKA)	33
From the PLA	35
2nd Edition of “Librarian of the Year” Competition • MPLC as the Supporting Partner of the PLA	
• Implementation of the PLA Strategy in 2012 • Meeting on Standards for Services Offered by	
Libraries and Centres of Culture Modernization of „Bibliotekarz” • Meeting of the PLA Publishing	
House Editorial Board • 1% for the PLA (Marzena PRZYBYSZ)	35
In a Nutshell	36

BIBLIOTEKARZ

Czasopismo wydawane przez Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich oraz Bibliotekę Publiczną m.st. Warszawy – Bibliotekę Główną Województwa Mazowieckiego

Komitet Redakcyjny: Helena BEDNARSKA, Lucjan BILIŃSKI, Sylwia BŁASZCZYK, Stanisław CZAJKA, Marcin DRZEWIECKI (przewodniczący), Bolesław HOWORKA, Małgorzata JEZIEWSKA, Katarzyna MATERSKA, Irena SUSZKO-SOBINA, Ryszard TURKIEWICZ

Redaktor naczelny: Elżbieta STEFANČZYK (tel. 600-433-877; e-mail: e.stefanczyk@sbp.pl, e.stefanczyk@onet.pl)

Zastępca redaktora naczelnego: Barbara BUDYŃSKA (tel. 507-622-572; e-mail: budynska@gmail.com)

Sekretarz redakcji: Marzena PRZYBYSZ (tel. 697-790-802; e-mail: m.przybysz@sbp.pl)

Redaktor techniczny: Elżbieta MATUSIAK. **Skład i łamanie:** Robert LIS

Tłum. na jęz. angielski: Małgorzata WALESZKO. **Projekt graficzny okładki:** Katarzyna STANNY

Honoraria autorskie: Kazimiera KRAWCZAK (tel. 22 825-54-25; e-mail: finans@sbp.pl)

Redakcja zastrzega sobie prawo do opracowania redakcyjnego i skracania tekstów.



Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich
00-335 Warszawa, ul. Konopczyńskiego 5/7, tel. 22 827-52-96
Doradca ds. wydawniczych – Janusz NOWICKI
e-mail: wydawnictwo@sbp.pl

„Bibliotekarz”, lata 1991-2009, jest dostępny online w Kujawsko-Pomorskiej Bibliotece Cyfrowej (<http://kpbce.umk.pl/dlibra/publication?id=17777>).

Prenumeratę „Bibliotekarza” można również zrealizować w Dziale Promocji i Sprzedaży Biura ZG SBP, Al. Niepodległości 213, 02-086 Warszawa, tel. (22) 825-50-24, fax: (22) 825-53-49, e-mail: sprzedaz@sbp.pl

Konto SBP: Millennium 70 1160 2202 0000 0000 2814 5355

Druk i oprawa: Zakład Poligraficzny PRIMUM s.c., Kozerki, ul. Marsa 20, 05-825 Grodzisk Mazowiecki

Nakład: 1600 egz. ISSN 0208-4333. Indeks 352624

ZAPRASZAMY DO REKLAMY NA ŁAMACH BIBLIOTEKARSKICH CZASOPISM

Cennik reklam na 2012 rok

Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich – jedno z największych branżowych wydawnictw w Polsce, wydaje fachowe czasopisma („Poradnik Bibliotekarza”, „Bibliotekarz: i punktowane periodyki naukowe („Przegląd Biblioteczny”, „Zagadnienia Informacji Naukowej”) oraz serie książkowe. Zamieszczenie na ich łamach reklam, artykułów sponsorowanych, ogłoszeń pomaga promować produkty i usługi niezbędne do funkcjonowania bibliotek: od książek i materiałów multimedialnych, przez artykuły papiernicze, wyposażenie, czy usługi finansowe, po sprzęt komputerowy, wystawienniczy, oprogramowanie oraz narzędzia do prezentacji.

Nasze czasopisma fachowe (bieżące numery) dostępne są wyłącznie w prenumeracie, co gwarantuje, że **cały nakład dociera do konkretnego adresata**. Jest to szansa na trafienie z informacją i promocją do tysięcy odbiorców, setek decydentów w zakresie informatyzacji, wyposażenia bibliotek oraz świadczenia innych usług dla bibliotek. Dlatego też polecamy szczególnie reklamę w czasopismach:

PORADNIK BIBLIOTEKARZA

miesięcznik, nakład 4.300 egz., format B-5

BIBLIOTEKARZ

miesięcznik, nakład 1.800 egz., format B-5

PRZEGLĄD BIBLIOTECZNY

kwartalnik, nakład 650 egz., format B-5

ZAGADNIENIA INFORMACJI NAUKOWEJ

półrocznik, nakład 350 egz., format B-5

UWAGA! Nakłady czasopism mogą nieznacznie zmieniać się w ciągu roku.

CENY REKLAM: KOLOR

4 strona okładki	3.000 zł + VAT (23%)
strona wewnętrzna	2.100 zł + VAT (23%)
½ strony wewnętrznej	1.350 zł + VAT (23%)
¼ strony wewnętrznej	1.000 zł + VAT (23%)
wkładka wszywana, 4 str. – wykonana przez zleceniodawcę	2.000 zł + VAT (23%)
2, 3 strona okładki	3.500 zł + VAT (23%)
artykuł sponsorowany	
1 str.	1.500 zł + VAT (23%)
2 str.	2.000 zł + VAT (23%)
3 str.	2.500 zł + VAT (23%)

RABATY:

1. Za cały rok / pół roku płatne z góry - rabat 20% (do negocjacji).
2. Ogłoszenie cykliczne na stronie wewnętrznej - od 5 do 10%.
3. Zlecenie Wydawnictwu przygotowania reklamy - 300 zł + (23% VAT)

WYMAGANIA TECHNICZNE:

Wymiary reklam:

- 1 strona: 14 cm szer. x 21 cm wys.
- ½ strony: 14 cm szer. x 10,5 wys.
- ¼ strony: 14 cm szer. x 5 cm wys.

Forma dostarczania:

- e- mail: w formacie PDF generowanym bez kompresji, kompozyt, kolor cmyk.

KONTAKT: tel. (22) 827-52-96 Beata Pudelko, bpudelko@sbp.pl

Elżbieta Matusiak, ematusiak@sbp.pl

WYDAWNICTWO
Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich
ul. Konopczyńskiego 5/7, 00-335 Warszawa
wydawnictwo@sbp.pl

1% dla SBP

kaPITalny wybór!

Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich jest w elitarnym gronie organizacji pożytku publicznego. Oddając 1% podatku SBP masz pewność, że te środki zostaną wykorzystane na pożyteczne cele, że będą pracować z korzyścią dla rozwoju bibliotek, społeczeństwa wiedzy i kultury.

Nr KRS: 0000081477